

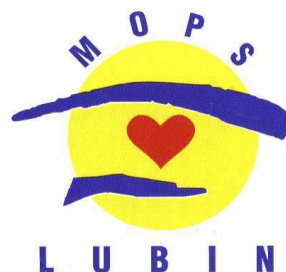

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

SPOŁECZNYCH MIASTA LUBINA

NA LATA 2021 – 2028

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie

I. Charakterystyka społeczno – demograficzna

1. Ludność miasta Lubina	4
2. Zasoby ludzkie i instytucjonalne	7
3. Problemy społeczne	12
4. System pomocy społecznej	25

II. Diagnoza sytuacji społecznej

1. Analiza SWOT	30
2. Badania ankietowe. Charakterystyka problemów społecznych wg ankietowanych ...	32
2.1. Uzależnienia	34
2.2. Przemoc w rodzinie	35
2.3. Niepełnosprawność. Osoby starsze	36
2.4. Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	36
2.5. Bezpieczeństwo publiczne	37
2.6. Brak pracy. Bezrobocie	37
2.7. Bezdomność	38
2.8. Ubóstwo, niewydolność materialna rodziny	39
2.9. Rodziny wielodzietne i niepełne	39
2.10. Warunki życia	39

III. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

1. Misja, cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań	41
Cel strategiczny 1 – Tworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie	41
Cel strategiczny 2 – Budowa systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży	42
Cel strategiczny 3 – Rozwijanie systemu wsparcia i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych	44
Cel strategiczny 4 – Doskonalenie jakości systemu usług społecznych	45
2. Wdrożenie i monitoring strategii	46
3. Ramy finansowe	46

Spis tabel i wykresów	47

Wprowadzenie.

Opracowanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest obowiązkiem prawnym, wynikającym z przepisów art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1876 z późn. zm.).

Powołany przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubinie Zespół zadaniowy (Zarządzenie Nr 31/2020 z dnia 22 czerwca 2020r.), w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej miasta Lubina i prognozę zmian w tym zakresie - przygotował propozycję niniejszej Strategii. Nowy dokument obejmujący lata 2021 - 2028, nawiązuje do celów i kierunków działań poprzedniej siedmioletniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lubina.

Głównym celem opracowania była aktualna ocena zasobów pomocy społecznej Gminy i dostosowanie poszczególnych przedsięwzięć, aktywności i integracji społecznej do obecnych potrzeb mieszkańców Lubina i możliwości miejskiego samorządu, przy jednoczesnym przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Lubina na lata 2021 - 2028, zwana w dalszej części Strategią Społeczną, stanowi integralną część Strategii Rozwoju Miasta – „Lubin 2035” i jest dokumentem precyzującym działania lubińskiego samorządu podejmowane w obszarze polityki społecznej. Strategia Społeczna jest spójna z pozostałymi przyjętymi programami, takimi jak:

- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Projekt Strategii był konsultowany z działającymi w obszarze pomocy społecznej instytucjami i stowarzyszeniami, które w okresie 14 października - 15 listopada 2021r. mogły wyrazić swoją opinię oraz wnieść ewentualne uwagi.

Strategia Społeczna składa się z trzech głównych części: charakterystyki społeczno-demograficznej mieszkańców, diagnozy najważniejszych problemów społecznych miasta Lubina, określenia celów strategicznych i operacyjnych, kierunków działań, a także sposobu ich realizacji (moduł wdrożeniowy).

Charakterystyka społeczno-demograficzna objęła następujące obszary problemowe: stan i strukturę wieku ludności, wykształcenie, aktywność zawodową, a także zasoby ludzkie i instytucjonalne miasta Lubina.

Druga część stanowi diagnozę najważniejszych problemów społecznych Lubina, opracowanych na podstawie: analizy SWOT (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia), wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców oraz badania źródeł zastanych.

Część trzecia – programowa, przedstawia najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta Lubina na najbliższe osiem lat. Ujęto je w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. Określono instytucje odpowiedzialne za bezpośrednią realizację celów i kierunków działań, partnerów współpracujących, wskaźniki realizacji działań, a także sposoby wdrożenia, monitoring i ramy finansowe.

I. Charakterystyka społeczno – demograficzna.

1. Ludność miasta Lubina.

W 2019r. wg danych Urzędu Miejskiego, liczba mieszkańców Lubina wynosiła 68.598 osób, w tym 32.156 mężczyzn, co stanowiło 46,9% ogółu populacji i 36.442 kobiety (53,1%). Większość to osoby w wieku 20-60 lat (37.600 osób - niemalże 55%), osoby starsze w wieku pow. 60 lat - kobiety i pow. 65 lat - mężczyźni, stanowią ponad 27% mieszkańców naszego miasta (18.830 osób). Do 19 roku życia jest 12.168 osób (niespełna 18%).

Tabela nr 1. Ludność miasta Lubina (zameldowania na pobyt stały) w latach 2015-2019, wg płci i wieku (stan na 31 grudnia).

Wiek	2015		2016		2017		2018		2019	
	ogółem		ogółem		ogółem		ogółem		ogółem	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
ogółem	71.347		70.501		69.819		69.147		68.598	
	3.569	33,778	37.225	3.276	37.003	32.816	3.449	36.698	36.442	32.156
z tego:										
0-19	12.480		12.348		12.276		12.217		12.168	
	6.167	6.313	6.095	6.253	6.097	6.179	6.046	6.171	6.021	6.147
20-60 K 20-65 M	42.420		41.018		39.740		38.527		37.600	
	20.368	22.052	19.702	21.316	19.111	20.629	18.523	20.004	18.075	19.525
60 i więcej K 65 i więcej M	16.447		17.135		17.803		18.403		18.830	
	11.034	5.413	11.428	5.707	11.795	6.008	12.129	6.274	12.346	6.484

Opracowanie własne na podstawie: Danych Urzędu Miejskiego w Lubinie.

W strukturze demograficznej Lubina przeważają kobiety, które na koniec 2019r. stanowiły nieco ponad 53% ogółu ludności miasta. Ich przewaga jest widoczna jedynie w grupie osób starszych (pow. 60 i 65 r.ż.). Wśród dzieci i młodzieży oraz mieszkańców w wieku produkcyjnym, większość stanowią mężczyźni.

Od wielu lat liczba lubinian stale się zmniejsza. Jest to spowodowane niskim przyrostem naturalnym oraz odpływem (emigracją) części mieszkańców poza nasze miasto.

Tabela nr 2. Ruch naturalny ludności (urodzenia i zgony).

	2015	2016	2017	2018	2019
	ogółem	ogółem	ogółem	ogółem	ogółem
urodzenia żywe	654	691	683	708	667
zgony	671	675	690	722	705
przyrost naturalny	-17	16	-7	-14	-38

Opracowanie własne na podstawie: Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Jednym z ważniejszych problemów demograficznych zarówno w Lubinie, jak i w Polsce jest starzenie się społeczeństwa. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności, jest konsekwencją wydłużania się trwania życia ludzkiego przy równoczesnym niskim współczynniku dzietności. Postępujący proces starzenia się lubinian będzie rzutował nie tylko na wielkość przyrostu naturalnego w przyszłości, ale również na ich liczebność w poszczególnych grupach wiekowych. Napływ (imigracja) młodych ludzi na rynek pracy

zmniejszył się, natomiast wzrosła liczba i udział ludności w podeszłym wieku. Tendencja ta ma wpływ na lokalną politykę społeczną. Dane liczbowe zgromadzone przez Główny Urząd Statystyczny, pozwoliły na wyodrębnienie charakterystycznych właściwości demograficznych Lubina, do których należy:

- niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym 17%,
- wysoki odsetek ludności w wieku produkcyjnym 57%*,
- wzrastający udział ludności w wieku poprodukcyjnym 27%.

Tabela nr 3. Ludność miasta Lubina wg płci i aktywności zawodowej w latach 2015-2019.

Aktywność zawodowa	2015		2016		2017		2018		2019	
	ogółem		ogółem		ogółem		ogółem		ogółem	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
ogółem	73.352		73.154		72.892		72.581		72.300	
	38.261	35.091	38.244	34.910	38.179	34.713	38.079	34.502	37.936	34.364
z tego:										
wiek przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	11.954		11.974		12.031		12.071		12.059	
	5.879	6.075	5.907	6.067	5.930	6.101	5.947	6.124	5.930	6.192
wiek produkcyjny*	44.776		43.791		42.719		41.731		40.929	
	21.270	23.506	20.780	23.011	20.283	22.436	19.795	21.936	19.399	21.530
wiek poprodukcyjny	16.622		17.389		18.142		18.779		19.312	
	11.112	5.510	11.557	5.832	11.966	6.176	12.337	6.442	12.607	6.705

Opracowanie własne na podstawie: Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

* przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy; dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet: 18-59 lat.

Wzrost liczby osób starszych spowoduje z pewnością zwiększenie się zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, w tym całodobową opiekę, tym bardziej, że niska liczba urodzeń, a także zmiana stylu życia i rozluźnienie więzi rodzinnych mogą ograniczyć dostępność pomocy ze strony najbliższych.

Analizując ruch migracyjny ludności Lubina, można zauważyć, że kolejną przyczyną spadku liczebności, zwłaszcza w ostatnich latach, jest ujemne saldo migracji. Z danych GUS wynika, że w 2019r. z pobytu stałego wymeldowało się 1.189 osób, natomiast zameldowało się 895 osób. Saldo migracji było zatem ujemne i wyniosło 294.

Tabela nr 4. Ruch migracyjny ludności Lubina w latach 2016-2019.

Rok	Zameldowanie na pobyt stały	Wymeldowanie z pobytu stałego	Saldo migracji*
2016	626	917	-291
2017	741	1.044	-303
2018	802	1.133	-331
2019	895	1.189	-294

Opracowanie własne na podstawie danych: Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

* współczynnik salda migracji jest różnicą między liczbą zameldowań i wymeldowań.

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym w latach 2002-2011, był stały wzrost poziomu wykształcenia ludności powiatu lubińskiego. Największą dynamikę zmian odnotowano w odniesieniu do osób z wykształceniem wyższym, których udział zwiększył się z 8,9% w 2002r. do 16,3% w 2011r. wśród ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej. W okresie

międzypisowym (Narodowy Spis Powszechny 2002, 2011), liczba osób z wykształceniem średnim i policealnym zmniejszyła się z 33,4% do 32,5%, a odsetek osób, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową z 26,3 % w 2002r. do 23,5 % w 2011r. W porównaniu do wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002r. odnotowano znaczny spadek osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia.

Na podstawie obserwacji, przewiduje się, że tendencja wzrostowa poziomu wykształcenia została utrzymana również w minionym dziesięcioleciu (brak danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2021).

Tabela nr 5. Ludność powiatu lubińskiego w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia i płci na podstawie wyników spisów powszechnych przeprowadzonych w latach 2002 i 2011.

Poziom wykształcenia*	2002			2011		
	ogółem		%	ogółem		%
	M	K		M	K	
	91.033			93.534		
z tego:						
wyższe	8.132		8,9	15.261		16,3
	3.705	4.427		6.356	8.905	
średnie i policealne	30.457		33,5	30.433		32,5
	13.203	17.254		13.917	16.516	
zasadnicze zawodowe	23.916		26,3	22.024		23,5
	14.664	9.252		13.409	8.615	
podstawowe ukończone	24.185		26,6	19.655		21,0
	10.882	13.303		8.878	10.777	
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	2.504		2,8	999		1,1
	863	1.641		212	787	

Opracowanie własne na podstawie: Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

* W podziale na wykształcenie nie uwzględniono nieustalonego poziomu wykształcenia. W NSP 2011 nie ustalono ponadto poziomu wykształcenia dla osób przebywających za granicą 12 m-cy i dłużej.

Rozpatrując poziom wykształcenia kobiet i mężczyzn na podstawie wyników NSP 2011 należy zauważyć, że to kobiety, częściej niż mężczyźni, posiadają wykształcenie wyższe. Podobną sytuację obserwujemy wśród osób o średnim i policealnym poziomie wykształcenia.

Analizując dane dotyczące struktury demograficznej miasta Lubina w ostatnich latach można wskazać następujące tendencje:

- malejąca liczba ludności,
- niskie wskaźniki dzietności,
- ujemne saldo migracji,
- przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn (wśród osób starszych),
- starzenie się społeczeństwa (zmniejszanie liczby osób w wieku produkcyjnym z jednoczesnym stałym zwiększaniem ludności w wieku poprodukcyjnym i niskim poziomem urodzeń).

2. Zasoby ludzkie i instytucjonalne.

Lubin jest siedzibą władz gminy miejskiej, gminy wiejskiej i powiatowych, realizujących swoje ustawowe zadania. Szeroko reprezentowane są organizacje społeczne, kulturalno-oświatowe oraz sportowe.

Instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, przy wykorzystaniu ich własnych zasobów i możliwości.

Głównym podmiotem zaangażowanym w rozwiązywanie problemów społecznych i koordynację działań na terenie miasta Lubina, jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Praca na rzecz tworzenia systemowych rozwiązań, mających na celu wsparcie, jak również aktywizację klientów pomocy społecznej wymaga współdziałania wielu lokalnych instytucji, w tym szczególnie:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na szczeblu gminnym i powiatowym,
- Policji,
- oświaty (przedszkola, szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczna),
- placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- ochrony zdrowia,
- urzędu pracy,
- sądu (kuratorzy społeczni i zawodowi),
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- kościołów oraz organizacji pozarządowych prowadzących statutową działalność w zakresie pomocy społecznej, oświaty i wychowania.

Organizacje pozarządowe, działające na rzecz osób potrzebujących, uzupełniają ofertę lokalnej administracji publicznej, tworzą mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących praw. Są to m.in.:

- Koło Lubińskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta,
- Stowarzyszenie Civis Europae,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Koło Dzieci Specjalnej Troski,
- Polskie Towarzystwo Dobroczynne „Serca-Sercom”,
- Stowarzyszenie Integracji Społecznej Klub Abstynentów i Ich Rodzin „Ariadna”,
- Klub Abstynenta „Arka” przy Parafii św. M.M. Kolbe,
- Stowarzyszenie - Klub Abstynenta „Płomień”,
- Stowarzyszenie „Palium”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół i Rodziców Osób Niepełnosprawnych „Równe Szanse”,
- Stowarzyszenie „Realna Nadzieja”,
- Fundacja Przyjaciół Dzieci z Autyzmem „Dar Losu”,
- Stowarzyszenie Seniorów „Trzeci Wiek”,
- Stowarzyszenie Opieki Długoterminowej „Otwarta Dłoń”,
- Dolnośląski Związek Inwalidów Narządu Ruchu - KM,

- Stowarzyszenie na Rzecz Integracji i Rozwoju Społecznego „Grono”,
- Lubińskie Centrum Wolontariatu,
- Stowarzyszenie HDK Maltański Legion,
- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna Grupa Ratownictwa Specjalistycznego Strażacy Wspólnie Przeciw Białaczce,
- Stowarzyszenie Centrum Formacji Rodziny im. Jana Pawła II,
- „A Tacy Sami” Stowarzyszenie przy Zespole Szkół i Placówek Oświatowych,
- Stowarzyszenie Opieki nad Młodzieżą i Dziećmi im. św. Dominika Savio,
- Stowarzyszenie „Dominik”,
- Specjalistyczna Poradnia Rodzinna im. św. J. Beretta Molla.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Lubinie, MOPS w Lubinie.

Baza edukacyjna.

Edukacja sprzyja kształtowaniu postaw niezbędnych do funkcjonowania w społeczności lokalnej, jest kluczowym warunkiem rozwoju społeczeństwa oraz drogą do podnoszenia jakości życia, w wymiarze indywidualnym i społecznym.

Poziom, dostępność oraz otwartość edukacji, warunkuje rozwój społeczeństwa obywatelskiego, bazującego na zasadzie spójności społecznej. Uczestnictwo w procesie uczenia się przez całe życie wzmacnia gotowość do podejmowania wyzwań, działań innowacyjnych oraz poczucie własnej wartości, wspiera rozwój osobisty i pozwala na swobodne poruszanie po zmieniającym się rynku pracy.

W Lubinie funkcjonują placówki publiczne: 13 przedszkoli i 9 szkół podstawowych oraz niepubliczne: 8 przedszkoli i 4 szkoły podstawowe. Ponadto Gmina Miejska prowadzi 2 żłobki oraz dofinansowuje działalność 4 żłobków niepublicznych i 5 klubów dziecięcych.

Szkolnictwo ponadpodstawowe prowadzone jest przez powiat lubiński i obejmuje publiczne szkoły i placówki, tj. 3 licea ogólnokształcące, 2 zespoły szkół (2 technika, 2 branżowe szkoły I stopnia), Zespół Szkół i Placówek Oświatowych (szkoła podstawowa dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym, branżowa szkoła I stopnia specjalna, szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, liceum ogólnokształcące, szkolne schronisko młodzieżowe). Ofertę oświatową wzbogacają szkoły publiczne prowadzone przez inny organ niż JST (Salesjańskie Liceum Ogólnokształcące, Technikum MCKK, Branżowa Szkoła I stopnia MCKK). Ważnym elementem systemu oświaty są jednostki zajmujące się kształceniem ustawicznym dorosłych w formach szkolnych, jak i pozaszkolnych, organizujące różnego typu kursy i szkolenia. Ich zakres jest zróżnicowany i wynika z aktualnych potrzeb rynkowych. Propozycję edukacyjną uzupełniają również niepubliczne szkoły ponadpodstawowe i policealne oraz liczne placówki organizujące zajęcia językowe.

Szkolnictwo wyższe jest reprezentowane przez Uczelnię Zawodową Zagłębia Miedziowego.

Tabela nr 6. Liczba dzieci/młodzieży uczęszczających do gminnych żłobków, przedszkoli i szkół (stan na 31 grudnia 2019r.).

Rodzaj placówki	Liczba dzieci
żłobki	236
przedszkola	2.292
szkoły podstawowe	5.601

Źródło: Urząd Miejski w Lubinie, MOPS w Lubinie.

Tabela nr 7. Liczba dzieci/młodzieży uczęszczających do powiatowych szkół (stan na 31 grudnia 2019r.).

Rodzaj placówki	Liczba dzieci
szkoły ponadpodstawowe	3.699
szkoła podstawowa specjalna	85
szkoła branżowa specjalna	19
szkoła podstawowa przysposabiająca do pracy	21

Źródło: Starostwo Powiatowe w Lubinie.

Lubińskie szkoły posiadają bogatą bazę lokalową i dydaktyczną. Oferują ciekawe zajęcia pozalekcyjne, które umożliwiają uczniom uzupełnianie wiedzy oraz rozwój umiejętności i zainteresowań. Sale lekcyjne są wyposażone w nowoczesny sprzęt.

Gmina Miejska realizowała projekt „Zdalna Szkoła+”, który umożliwił uczniom i nauczycielom prowadzenie zdalnej edukacji. W ramach projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej zostały zrealizowane takie programy jak: „Nowoczesne i twórcze Szkoły Podstawowe w Lubinie” (wszystkie szkoły podstawowe), „Rozwijanie kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych - dążenie do mądrej i skutecznej edukacji”.

W szkołach realizowane są różnorodne programy autorskie, wychowawczo - profilaktyczne: „Bezpieczna Szkoła”, „My i alkohol”, „My i nikotyna”, „My i narkotyki”, Dziękuję NIE - jak chronić młodzież przed alkoholem i narkotykami, jak uczyć asertywnej odmowy, „Wybierz życie”, Bezpieczna Sieć, a także warsztaty – Akademia Świadomego Rodzica i Akademia Świadomego Nauczyciela. Uczniowie mieli możliwość udziału w zagranicznych praktykach zawodowych w ramach programu „Erasmus+” oraz Programu Operacyjnego „Wiedza Edukacja Rozwój”, których celem było zapewnienie absolwentom lepszych możliwości rozwoju kwalifikacji zawodowych oraz zwiększenie mobilności na rynku pracy.

Baza sportowa lubińskich szkół i placówek oświatowych jest zadowalająca. Każda szkoła posiada boisko i salę gimnastyczną. W obiektach znajdują się też bieżnie proste, okólnie, skocznie, a nawet siłownie.

W Lubinie realizowany jest integracyjny model nauczania i wychowania, polegający na włączaniu dzieci niepełnosprawnych w środowisko szkoły ogólnodostępnej. Dzieci o zróżnicowanych, specyficznych potrzebach edukacyjnych mają możliwość wstąpienia w gronie rówieśników. Do szkoły integracyjnej uczęszczają dzieci zamieszkałe w obwodzie oraz uczniowie niepełnosprawni z terenu miasta i gminy. Budynek szkoły jest w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością, posiada windę, podjazdy, oznaczenia kolorystyczne pięt, odpowiednio dostosowane toalety. Placówka posiada także autobus do przewozu dzieci niepełnosprawnych.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej mogą otrzymać pomoc pieniężną na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, bądź na zakup podręczników czy artykułów szkolnych.

Kultura, rekreacja, sport.

Zróżnicowaną ofertę kulturalną dla lubinian przedstawiają: Centrum Kultury „MUZA”, Muzeum Historyczne, Centrum Działań Twórczych, Centrum Innowacji Audiowizualnych, Miejska Biblioteka Publiczna, jak również Narodowa Orkiestra Dęta. W Lubinie odbywają się imprezy o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym.

Oferta CK „Muza” obejmuje spektakle teatralne, koncerty, seanse filmowe (w tym w ramach ogólnopolskiego projektu Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej dla przedszkoli oraz

uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych). Raz w miesiącu odbywają się niedzielne poranki filmowe dla najmłodszych; Muza Baby Kino - seanse dla mam z niemowlętami oraz „W samo południe“ - bezpłatne seanse dla seniorów (studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku). Organizowane są ponadto spotkania z ciekawymi ludźmi, wystawy, konkursy wokalne i taneczne dla dzieci i młodzieży.

Samorządową jednostką organizacyjną działającą w sferze kultury jest Muzeum Historyczne utworzone w maju 2016r.; realizuje ono szeroko pojętą działalność kulturalną, naukową, wydawniczą oraz edukacyjną. Oprócz przestrzeni muzealnej, jest też park linowy, balance park oraz interaktywna piaskownica. Są to miejsca rekreacji chętnie odwiedzane przez dorosłych, rodziny z dziećmi oraz młodzież - zarówno prywatnie, jak i w ramach zajęć przedszkolnych i szkolnych.

Rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży oraz dorosłych umożliwia także Centrum Działań Twórczych, którego podstawowym celem jest tworzenie, upowszechnianie i ochrona kultury. W ofercie znajdują się warsztaty: pracowni plastycznej, muzyczno-ruchowej, kreatywności i artystycznej.

Centrum Innowacji Audiowizualnych rejestruje wydarzenia kulturalne, społeczne i sportowe, odbywające się na terenie Gminy Miejskiej Lubin, ale też upowszechnia je przez portal internetowy. Instytucja podejmowała współpracę ze szkołami i przedszkolami wzbogacając programy nauczania o nowoczesne metody przekazu informacji oraz umiejętności ich wykorzystania. Zajęcia dotyczyły edukacji kulturalnej, ale także metod pracy na urządzeniach wykorzystujących nowe technologie audiowizualne oraz multimedialne, profesjonalne stanowiska do montażu audio/video, system Wirtualnego Studia.

Miejska Biblioteka Publiczna oferuje czytelnikom dostęp do książki tradycyjnej - papierowej, czasopism, audiobooków oraz książek popularnonaukowych i naukowych on-line (Ibuk Libra w ramach projektu „Ibuki na Dolnym Śląsku”, a także platformy LEGIMI). Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej to także imprezy kulturalno-oświatowe i edukacyjne dla mieszkańców miasta, jak np. Parkowa Biblioteka. Placówka włącza się w ogólnopolskie oraz dolnośląskie akcje promujące czytelnictwo wśród dorosłych oraz najmłodszych mieszkańców naszego miasta, organizuje zajęcia dla dzieci pozostających w czasie ferii i wakacji w mieście.

Narodowa Orkiestra Dęta została powołana w maju 2019r., jako gminna jednostka organizacyjna, działająca w formie samorządowej instytucji, utworzona w celu rozwijania i zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności w zakresie kultury muzycznej. To pierwsza w Polsce dęta filharmonia, orkiestra symfoniczna z repertuarem muzyki klasycznej, filmowej, rozrywkowej i popowej, wykonywanej w aranżacjach na instrumenty dęte. Orkiestra realizuje zadania statutowe w szczególności poprzez: organizowanie koncertów orkiestrowych, kameralnych, festiwali, konkursów muzycznych; zapewnianie oprawy muzycznej wydarzeń kulturalnych i społecznych w mieście; prowadzenie zajęć z zakresu edukacji muzycznej dzieci i młodzieży; współpracę z instytucjami artystycznymi i kulturalnymi, innymi orkiestrami, szkołami muzycznymi, filharmoniami oraz podmiotami, których przedmiotem działalności jest kultura i sztuka. Ponadto prowadzi działalność popularyzatorską i promocyjną, wydawniczą, uczestniczy w nagraniach fonograficznych, radiowych i telewizyjnych.

Zadania z zakresu sportu i rekreacji realizowane są w głównej mierze przez Regionalne Centrum Sportowe Sp. z o.o., szkoły w oparciu o przyszłolną infrastrukturę sportową (boiska, sale gimnastyczne, baseny), Centrum Edukacji Przyrodniczej, a także Międzyszakładowy Klub Sportowy „Zagłębie Lubin”.

Regionalne Centrum Sportowe prowadzi działalność w zakresie rozpowszechniania sportu i rekreacji, jak również szeroko pojętej rozrywki na rzecz mieszkańców Lubina,

powiatu oraz całego Zagłębia Miedziowego. Do dyspozycji wszystkich, którzy chcą uprawiać sport i czynnie wypoczywać jest 14 obiektów sportowych: hala widowiskowo-sportowa (nowoczesny, wielofunkcyjny i w pełni klimatyzowany obiekt przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych, przeznaczony do organizacji imprez sportowych i rozrywkowych-trybuna stała dla 2.098 osób oraz składane dla - 1.580); stadion lekkoatletyczny (pełnowymiarowe boisko piłkarskie o nawierzchni trawiastej, ponadto w arenie usytuowana jest 8 - torowa bieżnia, skocznie do skoku wzwyż i rzutnie, z siedziskami dla 1.100 kibiców); 4 nowoczesne boiska (o sztucznej nawierzchni, najwyższej jakości, przeznaczone do wszystkich dyscyplin sportu, do dyspozycji są także 3 korty o standardowych wymiarach); kręgielnia klasyczna i bowling (4 tory do gry w kręgle klasyczne i 2 tory do bowlingu, ponadto bilard, automaty do gier zręcznościowych, rzutki, cymbergaj, koszykówka, boxer i piłkarzyki); 2 baseny (Centrum 7 oraz basen Ustronie - nowoczesne 6 torowe niecki ze stali nierdzewnej oraz inne atrakcje typu: sauna fińska, parowa, turecka i na podczerwień, plaża solarna, płaszcz wodny, urządzenia do masażu, najnowocześniejszy sprzęt elektroniczny do pomiaru czasu z matą dotykową, służący do przeprowadzania zawodów pływackich); basen zewnętrzny (kompleks basenów sportowo-rekreacyjnych, nowoczesny obiekt wyposażony w trzy stalowe niecki: do pływania, rekreacyjna oraz do skoków, dwie zjeżdźalnie oraz zespół masażu wodno-powietrznych z rwącą rzeką); korty do tenisa ziemnego (z nawierzchnią z mączki ceglanej oraz półkort ze ścianą treningową); lodowisko (wokół tafli usytuowany jest tor do jazdy szybkiej na łyżwach, latem pełni on rolę toru do jazdy na wrotkach i łyżworolkach - to jeden z największych tego typu obiektów na Dolnym Śląsku); 2 hale sportowe (obiekty przygotowane do rozgrywania gier zespołowych halowych, ścianka wspinaczkowa); squash (4 w pełni wymiarowe klimatyzowane korty); strzelnica (24 stanowiska strzeleckie); hala tenisowa (nowoczesny, klimatyzowany obiekt przeznaczonym do gry w tenisa ziemnego).

Bazę sportową Lubina uatrakcyjnia także stadion Dialog Arena, którego właścicielem jest Zagłębie Lubin S.A. Spełnia on wszelkie kryteria dla stadionu III Kategorii Infrastruktury Stadionowej według UEFA. Wszystkie miejsca na stadionie są zadaszone, obiekt jest oświetlony, co umożliwia nadawanie transmisji meczów w jakości High Definition.

Zadania z zakresu kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych realizuje także utworzona w marcu 2014r. miejska jednostka organizacyjna - Centrum Edukacji Przyrodniczej. Przedmiotem jej działalności jest zarządzanie ogrodem zoologicznym: prezentowanie ekspozycji stałych i okresowych wybranych gatunków zwierząt i ptaków, prowadzenie gospodarki hodowlanej, realizowanie zakupów, sprzedaży i wymiany zwierząt z kontrahentami krajowymi i zagranicznymi, prowadzenie działalności dydaktycznej dla szkół i przedszkoli oraz popularyzatorskiej, a także propagowanie idei ochrony gatunków ginących i zagrożonych wyginięciem, jak również ochrony ich naturalnego środowiska.

Ochrona zdrowia.

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w dużym stopniu na stan zdrowia ludzi. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków i innych środków psychoaktywnych, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W Lubinie funkcjonują 3 szpitale: Regionalne Centrum Zdrowia (należy do spółki EMC Instytut Medyczny S.A.), Miedziowe Centrum Zdrowia S.A. (należy do KGHM Polska Miedź S.A.) oraz Specjalistyczny Szpital CDT Medicus.

Ofertę medyczną uzupełniają jednostki lecznictwa, w szczególności:

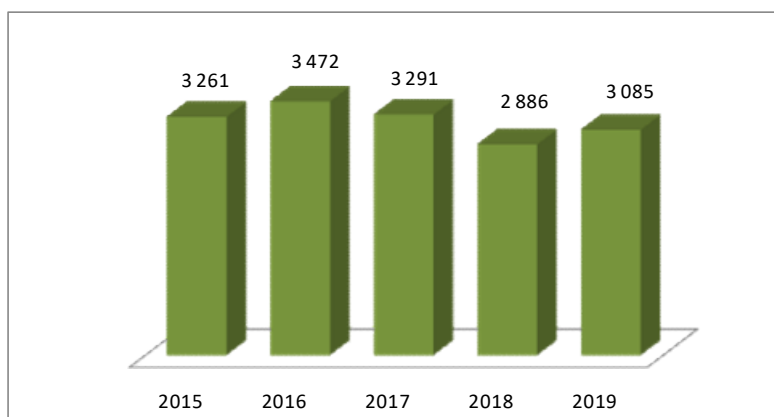
- Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży Sp. z o.o.,
- Centrum Psychiatrii i Psychologii MariaMed,
- Centrum Medyczne „Zdrowie”,
- EMC Zespół Przychodni „Lubmed”,
- Centrum Diagnostyczno-Terapeutyczne „Medicus” Sp. z o.o.,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Ośrodek Medycyny Pracy Sp. z o.o.,
- Specjalistyczna Przychodnia Lekarska „Medyk”,
- Specjalistyczna Przychodnia Lekarska „Amez”,
- Specjalistyczna Przychodnia Lekarska „Salus”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Przychodnia Stomatologiczna „KORONA”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Poradnie Stomatologiczne „LASER-DENT”,
- Poradnia Stomatologiczna JM Lesisz „LESDENT”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Róża”,
- Centrum Stomatologiczne „Uśmiech” Kamil Zarzycki,
- Centrum Zdrowia Kobiet „Femina”,
- Cuprum-Med Sp. z o.o.

3. Problemy społeczne.

Bezpieczeństwo mieszkańców.

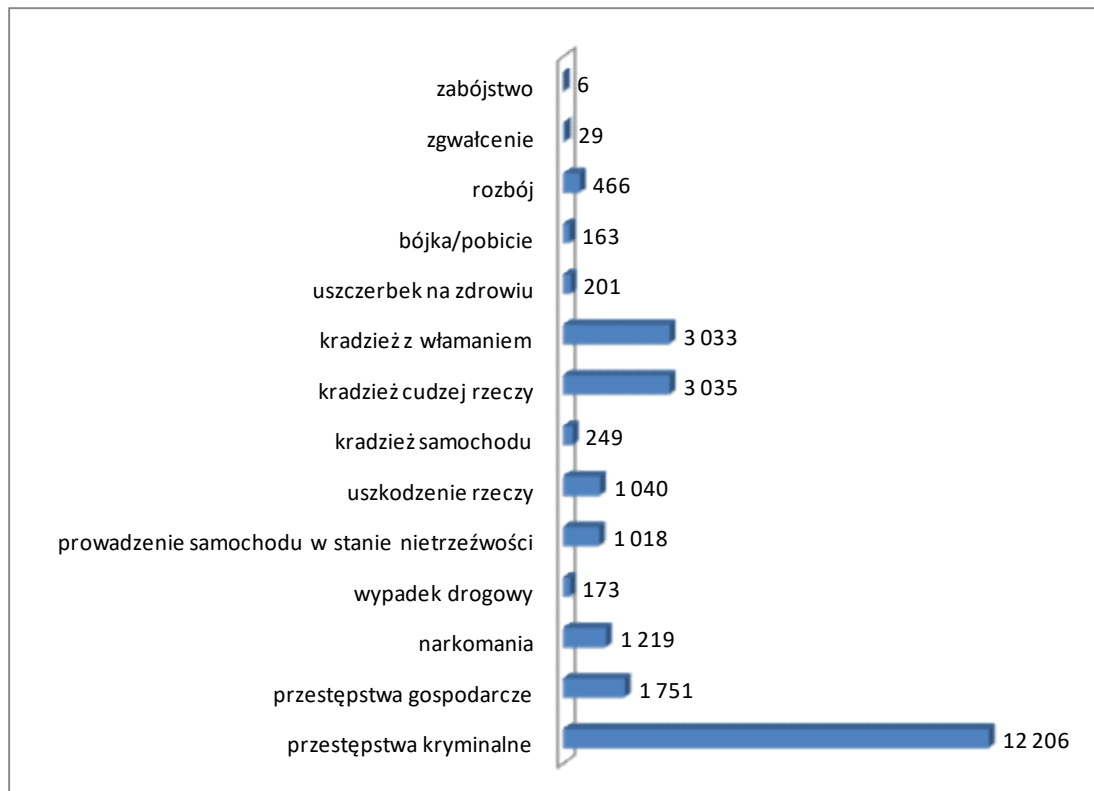
Bezpieczeństwo jest jedną z powszechnie pożądaných wartości. Dotyczy poczucia stabilności, pewności i spokoju w codziennym bytowaniu. Obrazuje je zagrożenie przestępczością. Wysokie poczucie zagrożenia stanowi ważny problem społeczny, polityczny a także kryminologiczny. Wiąże się również ze zmniejszeniem zaufania do wymiaru sprawiedliwości, organów policji, władz miasta, pogorszeniem standardu życia codziennego obywateli. Przestępczość jako zjawisko społeczne rozwija się podobnie jak społeczeństwo i państwo i tak jak one przybiera różne formy.

Wykres nr 1. Liczba przestępstw popełnionych na terenie miasta Lubina w latach 2015-2019.

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lubinie.

Wykres nr 2. Wybrane kategorie przestępstw popełnionych na terenie miasta Lubina w latach 2015-2019.

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lubinie.

Z przedstawionych danych wynika, że liczba przestępstw popełnionych na terenie Lubina w poszczególnych latach utrzymywała się na zbliżonym poziomie, przy czym największą liczbę przestępstw stwierdzono w roku 2016, a najmniejszą w 2018. Odnosząc zgromadzone dane do lat 2008-2012, widoczny jest spadek przestępczości - wówczas liczba przestępstw utrzymywała się w granicach 4.000 rocznie - z niewielkimi spadkami lub wzrostami. Najczęściej popełnianymi przestępstwami były: kryminalne (12.206), kradzieże: z włamaniem, cudzej rzeczy, samochodu (6.317), przestępstwa gospodarcze (1.751). Liczną kategorią były także: związane z narkomanią (1.219), uszkodzenie rzeczy (1.040), prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (1.018).

Liczba sprawców przestępstw wyniosła łącznie 6.501. Wśród nich były osoby nieletnie - 438, które popełniły przestępstwa głównie w kategorii: kryminalne (431) oraz kradzież cudzej rzeczy (103).

Przemoc w rodzinie.

Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Możemy się z nią zetknąć w różnych miejscach, począwszy od domu rodzinnego, szkoły, zakładu pracy, po życie publiczne, często prezentowane w mass-mediach. Nie ulega wątpliwości, że doświadczanie przemocy w rodzinie, a więc środowisku, które powinno stanowić ostoję, bezpieczeństwo i zapewnić godne warunki do życia i rozwoju, niesie ze sobą szczególnie dotkliwe konsekwencje.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wielu służb, a także zmiany świadomości społecznej. Ze względu na swoją złożoność, zjawisko przemocy w rodzinie zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i leży w kręgu zainteresowań pracowników pomocy

społecznej, ochrony zdrowia, oświaty, wymiaru sprawiedliwości, funkcjonariuszy organów ścigania i organizacji pozarządowych.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie odbywa się przede wszystkim poprzez: zwiększanie bezpieczeństwa rodzin doświadczających przemocy, profilaktykę w tym obszarze, podnoszenie poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej, oraz poprawę skuteczności działań służb. Obowiązek realizacji gminnych zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie spoczywa, w szczególności na Miejskim Zespole Interdyscyplinarnym oraz powoływanych grupach roboczych.

Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza "Niebieska Karta-A" przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Diagnozę zjawiska przemocy oparto o dane Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, mając świadomość, że nie obrazują one w pełni problemu występującego w mieście, a także ogólnopolskie dane, pochodzące z policyjnych źródeł.

Tabela nr 8. Działalność MZI i grup roboczych w Lubinie w latach 2015-2019.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin objętych procedurą NK	239	306	408	400	403
Liczba osób objętych działaniami grup roboczych w tym:	729	938	1270	1259	1289
kobiet	280	347	458	457	444
mężczyzn	271	264	415	446	474
dzieci	178	327	397	356	371
Liczba posiedzeń grup roboczych	993	1492	2238	2230	1911
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart ogółem, w tym przez przedstawicieli podmiotów wszczynających procedurę:	171	211	239	199	189
policja	100	142	159	143	123
pomoc społeczna	60	59	69	47	52
MKRPA	6	2	0	3	3
oświata	2	8	8	5	9
ochrona zdrowia	3	0	3	1	2

Źródło: Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Lubinie.

Policja, jako instytucja odpowiedzialna za bezpieczeństwo obywateli, podejmuje w zakresie przemocy w rodzinie zdecydowane działania zapobiegawcze i reaguje każdorazowo po otrzymaniu sygnału o zagrożeniu względem któregoś członka rodziny.

Tabela nr 9. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez Policję w całym kraju w latach 2015-2019.

2015	2016	2017	2018	2019
61.133	59.590	61.980	59.829	61.076

Źródło: www.policja.pl

Tabela nr 10. Liczba osób w Polsce, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy w rodzinie w latach 2015-2019.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób ogółem, w tym:	97.501	91.789	95.529	88.133	88.032
kobiety	69.376	66.930	67.984	65.057	65.195
mężczyźni	10.733	10.636	11.030	10.672	10.676
dzieci	17.392	14.223	13.515	12.404	12.161

Źródło: www.policja.pl

Z danych statystycznych wynika, że w Polsce liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2015-2019 kształtuje się na podobnym poziomie. Natomiast nastąpił spadek liczby osób doznających przemocy pomiędzy okresem 2015-2017, a 2018-2019 o około 10.000. Zdecydowana większość ofiar to kobiety, łącznie w analizowanym czasie - 334.542 tj. 73% w stosunku do wszystkich osób - 460.984. Natomiast małoletni stanowią 15%, a mężczyźni 12 %.

Mieszkańcy Lubina, borykający się z problemem przemocy w rodzinie, mogą korzystać z bezpłatnych porad prawnych, konsultacji psychologicznych, zajęć grupowych - w ramach funkcjonowania Sekcji Profilaktyki Uzależnień i Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Realizowane jest także wsparcie specjalistyczne m.in. socjalne i rodzinne. W obszarze profilaktyki i edukacji podejmowane są działania rozpowszechniające informacje w zakresie dostępnych form pomocy, sposobów reagowania na przemoc oraz zmiany postrzegania przemocy w rodzinie. Wsparcie w rozwiązywaniu trudnej sytuacji związanej z przemocą w rodzinie, zapewniają również: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży (pomoc dzieciom i młodzieży w związku z przemocą).

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny wielodzietne i niepełne.

Rodzina funkcjonująca prawidłowo zapewnia dzieciom właściwy rozwój społeczny, intelektualny i emocjonalny, a doświadczenia gromadzone w procesie dorastania pozwalają skutecznie przeciwdziałać niepowodzeniom i kryzysom. Zadania wychowawcze realizowane konsekwentnie i w oparciu o system wartości, owocują u dzieci poczuciem bezpieczeństwa oraz wysokiej samooceny. Rzeczywistość jednak stawia na drodze rodziny wiele nieprzewidywalnych zdarzeń losowych takich jak np. śmierć członka rodziny, kryzysy (bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia), problemy wychowawcze. Dezintegrujące są również: niski poziom intelektualny i moralny dorosłych, ich nieodpowiedzialność, niedojrzałość i niezaradność życiowa, brak stabilizacji zawodowej oraz zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci.

Rodzicom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, gmina zapewnia wsparcie w formie bezpośredniej pracy z rodziną, w jej miejscu zamieszkania. Wszystkie niepokojące sygnały są przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dokładnie rozpoznawane, a w przypadku ich potwierdzenia, podejmowana jest praca z rodziną. Jeżeli powyższe działania okazują się niewystarczające, do rodziny kierowany jest asystent, wyznaczany zgodnie z postanowieniem sądu opiekuńczego bądź z inicjatywy ośrodka pomocy społecznej.

Celem pracy na rzecz rodziny jest osiągnięcie przez nią podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi wychowanie dzieci, aktywne wspieranie rodziny oraz pomoc rodzicom w odzyskaniu władzy rodzicielskiej, o ile jest to zasadne.

Wspieranie polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Tabela nr 11. Liczba rodzin przeżywających trudności opiekuńczo- wychowawcze.

Wyszczególnienie	2016	2016	2017	2018	2019
Ogółem rodziny, w tym:	172	294	262	341	308
objętych wsparciem asystenta rodziny	47	72	89	97	102

Źródło: MOPS w Lubinie.

Działania na rzecz dziecka i rodziny są realizowane we współpracy z innymi instytucjami, w szczególności: Sądem Rejonowym, Komendą Powiatową Policji, Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Centrum Opieki i Wychowania, Powiatowym Ośrodkiem Pieczy Zastępczej, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz jednostkami ochrony zdrowia, w tym DCZPDM.

Osoby starsze.

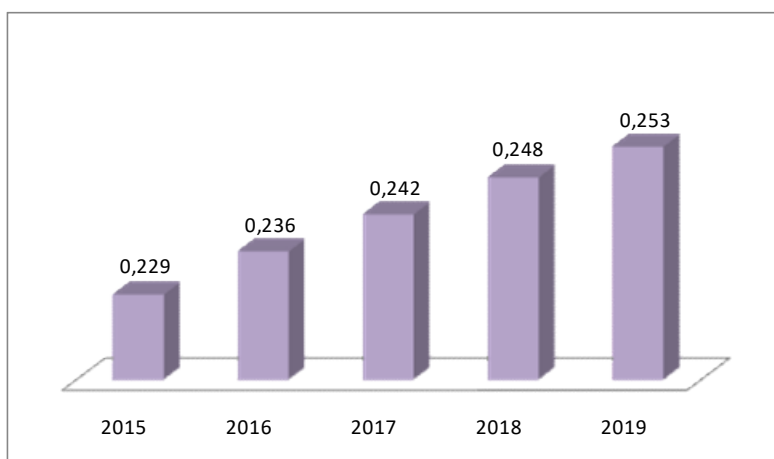
Starzenie się społeczeństw, polegające na zwiększaniu się udziału ludzi starszych w stosunku do ogółu populacji, jest jednym z podstawowych problemów dzisiejszych czasów. Proces starzenia się ludności jest wynikiem przeobrażeń ilościowych i jakościowych zachodzących w relacjach pomiędzy poszczególnymi grupami wieku, uwarunkowanych szeregiem czynników demograficznych i społeczno-ekonomicznych. Do bezpośrednich należą: urodzenia, umieralność i migracje ludności.

Oznaczenie, kiedy zaczyna się starość demograficzna jest odmienne w zależności od przyjętego kryterium i skali. Podstawowym miernikiem starości demograficznej stosowanym w literaturze jest udział ludności w wieku 60/65 lat i więcej w stosunku do ogółu populacji danego obszaru.

W ostatnich latach w Polsce obserwuje się nasilający proces starzenia społeczeństwa. Udział osób starszych w populacji mieszkańców Polski systematycznie rośnie. Na koniec 2019r. liczba osób w wieku 60 lat i więcej przekroczyła 9,7 mln i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 2,1%.

Wykres nr 3. Udział osób w Polsce w wieku 60 lat i więcej w liczbie ludności ogółem w latach 2015-2019.

Źródło: GUS

W strukturze wiekowej ludności miasta Lubina na przestrzeni lat 2015-2019 można także zauważyć proces zwiększania się grupy osób w wieku poprodukcyjnym z wyraźną przewagą kobiet. W roku 2015 liczba osób w tym przedziale wiekowym stanowiła 23%, podczas gdy w roku 2019 wyniosła 27,5% ogólnej liczby mieszkańców miasta, co stanowi wzrost o ponad 4%.

Tabela nr 12. Liczba mieszkańców Lubina, w tym w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2019.

Wyszczególnienie	2015		2016		2017		2018		2019	
Ogółem	71.347		70.501		69.819		69.147		68.598	
60 lat i więcej	16.447		17.135		17.803		16.270		18.830	
płeć	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
	11.034	5.143	11.428	5.707	11.795	6.008	12.129	6.274	12.346	6.484

Źródło: Urząd Miejski w Lubinie.

Wydłużanie się czasu trwania życia człowieka wraz z perspektywą dożycia sędziwej starości, z jednej strony jest zjawiskiem pozytywnym, świadczącym o rozwoju społecznym, z drugiej zaś staje się poważnym wyzwaniem dla polityki społecznej.

W związku ze wzrostem liczby osób starszych, niezbędne jest zapewnienie im możliwości odpowiedniego funkcjonowania w społeczeństwie. Wsparcie społeczne jest potrzebne ludziom w każdym wieku. Jednak osoby starsze wymagają go szczególnie, a potrzeba ta nasila się w miarę pojawiania się niesamodzielności, będącej skutkiem przewlekłej choroby lub niepełnosprawności.

Na rzecz seniorów niesamodzielnych w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, gmina zapewnia pomoc w formie całodobowej opieki w domu pomocy społecznej, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, posiłków w ośrodku wsparcia bądź dowożonych do domu, a także różnego rodzaju poradnictwo specjalistyczne, czy też wsparcie finansowe.

Osoby starsze mogą korzystać z szerokiej oferty kulturalno - oświatowej, sportowo - rekreacyjnej, zdrowotnej, ekologicznej i edukacyjnej Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz propozycji Domu Dziennego Pobytu „Senior”.

Niepełnosprawność.

Osoby niepełnosprawne określa się w polskim prawie jako te, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy do jednego z trzech stopni niepełnosprawności oraz o niezdolności do pracy. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Orzekaniem o niepełnosprawności zajmuje się funkcjonujący na terenie miasta Powiatowy Zespół ds Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela nr 13. Liczba niepełnosprawnych lubinian w wieku poniżej 16 r.ż., w latach 2015-2019.

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych według wieku			Razem
	do 3 lat	4-7 lat	8-16 lat	
2015	46	60	80	186
2016	51	44	81	176
2017	41	51	68	160
2018	57	42	82	181
2019	46	42	82	170

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubinie.

Tabela nr 14. Liczba niepełnosprawnych lubinian w wieku powyżej 16 r.ż., w latach 2015-2019.

Rok	Liczba osób ze stopniem niepełnosprawności							Razem
	według wieku				według stopnia niepełnosprawności			
	16-25 lat	26-40 lat	41-60 lat	60 lat i więcej	lekki	umiarkowany	znaczący	
2015	132	228	672	887	310	1172	437	1.919
2016	101	179	598	732	323	869	418	1.610
2017	98	211	551	718	300	914	364	1.578
2018	84	163	529	868	248	949	447	1.644
2019	93	175	528	905	279	878	544	1.701

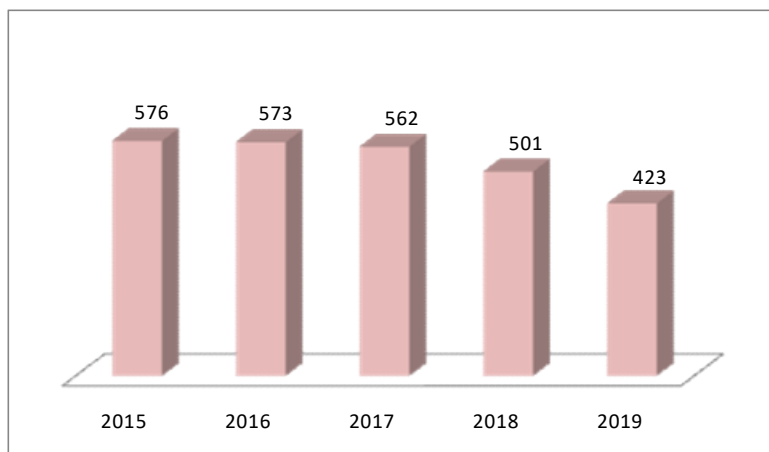
Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Lubinie.

Łączna liczba osób zaliczonych do niepełnosprawnych z terenu miasta Lubina w roku 2019 zmniejszyła się o 12,9% w stosunku do 2015 r. W odniesieniu do osób poniżej 16 roku życia również nastąpił spadek o 9,4%. Największa liczba osób - to zaliczone do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, stanowiąca w 2019r. - 51,7% ogółu osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności. Nastąpił spadek osób z lekkim stopniem niepełnosprawności w porównaniu do roku 2015 o 11,1%, natomiast wzrost osób o znacznym stopniu niepełnosprawności o 24,5%.

Osoby z niepełnosprawnością znajdują się w szczególnej sytuacji. Całkowita lub częściowa niesamodzielność, ograniczony dostęp do odpowiedniego wsparcia, a często ubóstwo i brak możliwości zatrudnienia powodują, że osoby te mogą doświadczać problemów w zaspokajaniu swoich potrzeb życiowych.

Jednym z dominujących powodów udzielania świadczeń z pomocy społecznej jest niepełnosprawność, co zobrazowano na wykresie.

Wykres nr 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2015-2019.

Źródło: MOPS w Lubinie

Łączna liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem, jak i z powodu niepełnosprawności stale maleje. Wśród wymienionej grupy świadczeniobiorców w roku 2019 nastąpił spadek o 36% w stosunku do 2015r.

Pomoc dla osób niepełnosprawnych szczegółowo reguluje ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Ten akt prawny definiuje rehabilitację jako zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie osób niepełnosprawnych, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Celem poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających ich uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Odbywa się to poprzez dofinansowywanie do turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się oraz udzielanie informacji w tych zakresach.

Instytucją dystrybuującą środki finansowe na rehabilitację osób niepełnosprawnych oraz ich zatrudnianie jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Część środków finansowych PFRON, wspierających przede wszystkim indywidualne osoby niepełnosprawne - przydzielana jest przez jednostki samorządu powiatowego i wojewódzkiego. W naszym mieście jest to Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Wsparciem dla działań instytucji publicznej są organizacje pozarządowe wspierające osoby niepełnosprawne.

Uzależnienia.

Uzależnienie, jako poważny problem społeczny i zdrowotny, jest tematem licznych debat, publikacji i zajmuje szczególne miejsce wśród kwestii społecznych. Ma destrukcyjny wpływ na zachowanie, zdrowie fizyczne i psychiczne, dotyczy wielu obszarów naszego życia. We współczesnym świecie, źródłem uzależnienia może być niemal wszystko. Problem ten dotyczy nie tylko osób dorosłych, lecz coraz częściej dzieci i młodzieży, które sięgają po środki psychoaktywne, nadużywają telefonów komórkowych i gier komputerowych. Nielezione uzależnienie nieuchronnie prowadzi do śmierci.

Alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną, legalną substancją psychoaktywną, a z toksykologicznego punktu widzenia - trucizną. Łatwa dostępność ekonomiczna i społeczne przyzwolenie na jego spożywanie, powoduje częste uzależnienia i szkody będące efektem nadużywania tej substancji.

Zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne, pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 600 tys., zaś osób pijących szkodliwie - na ok. 2,5 mln¹. Według danych państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ponad 80% dorosłych Polaków spożywa napoje alkoholowe. Postawy abstynenckie są częstsze wśród kobiet. Znaczna część konsumentów napojów alkoholowych spożywa je na poziomie niskiego ryzyka szkód, jednak blisko 12% dorosłych Polaków nadużywa alkoholu, tzn. pije go w sposób powodujący szkody zdrowotne i społeczne. Problemy związane z jego nadużywaniem i chorobą alkoholową ma nie tylko ten, kto pije, ale również osoby pozostające w bliskich, emocjonalnych relacjach z alkoholikiem. Swym zasięgiem obejmują cały system rodzinny, a szczególnie destrukcyjnie wpływają na dzieci.

W Lubinie zadania z zakresu profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomani realizuje MOPS, we współpracy z innymi jednostkami miejskimi i organizacjami pozarządowymi. Ośrodek pomocy społecznej jest realizatorem gminnego programu profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Praca w tym obszarze związana jest m.in. z rozpoznawaniem problemu nadużywania środków psychoaktywnych i uzależnienia, motywowaniem do podjęcia psychoterapii i poszerzania świadomości własnej sytuacji życiowej, wskazaniem możliwości rozwoju osobistego i życia wolnego od używek. Podstawowym celem w pracy terapeutów jest przekazanie wiedzy na temat mechanizmów choroby alkoholowej, syndromu współuzależnienia, przemocy w rodzinie oraz motywowanie do terapii.

W obszarze działalności informacyjno - edukacyjnej prowadzone są m.in. projekty profilaktyczne, udostępniane materiały edukacyjne - mieszkańcom oraz przedstawicielom służb działających w obszarze uzależnień i przemocy.

Tabela nr 15. Liczba osób korzystających ze spotkań organizowanych przez MOPS w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w latach 2015-2019.

Rok	spotkania indywidualne		spotkania grupowe – liczba osób					
			osoby uzależnione			osoby współuzależnione		
	liczba osób	liczba spotkań	K	M	Razem	K	M	Razem
2015	166	642	34	57	91	30	2	32
2016	157	820	24	45	69	22	2	24
2017	201	845	16	36	52	26	3	29
2018	266	988	18	34	52	25	0	25
2019	245	737	15	61	76	33	0	33

Źródło: MOPS w Lubinie.

MOPS poza wsparciem terapeutycznym i psychologicznym, realizował świadczenia z pomocy społecznej dla osób/rodzin z powodu wystąpienia problemu uzależnienia.

¹Mosakiewicz J., Kiejna A., Wojtyniak B. (red.). Kondycja psychiczna mieszkańców Polski. Raport z badań pn. Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostęp do psychiatrycznej opieki zdrowotnej - EZOP Polska. Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2012

Tabela nr 16. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii w latach 2015-2019.

Rok	Liczba osób/rodzin
2015	114
2016	120
2017	146
2018	144
2019	158

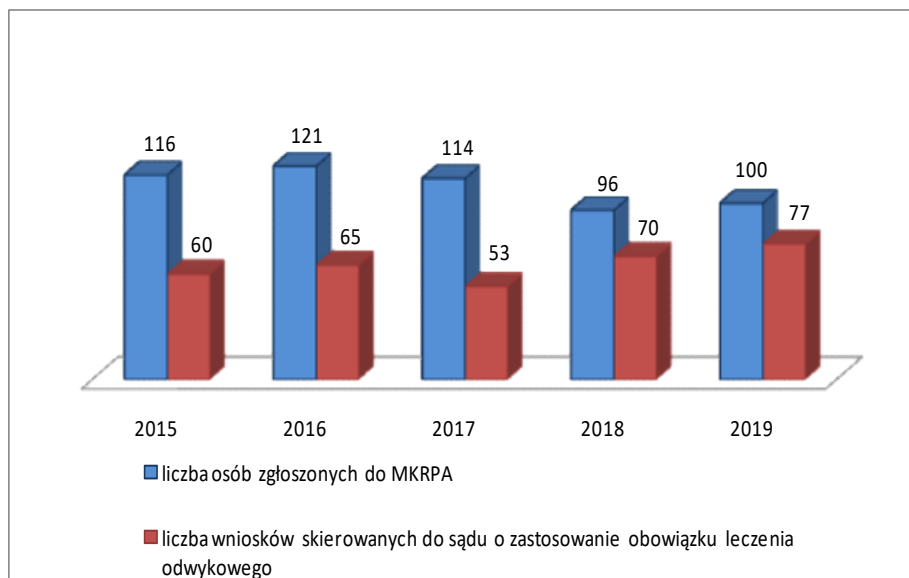
Źródło: MOPS w Lubinie.

Zauważalny jest wzrost osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu problemu uzależnienia. W 2019 roku liczba ta jest większa o 40% w stosunku do roku 2015.

Działania na rzecz osób nadużywających alkoholu prowadzi także Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Podejmuje ona czynności zmierzające do objęcia leczeniem osób uzależnionych od alkoholu poprzez: prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia, kierowanie na badania do biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczenia odwykowego, kierowanie do Sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie leczenia odwykowego.

Obszarem profilaktyki i pracy z rodziną z problemem uzależnień zajmuje się także Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży Sp. z o.o.

Wykres nr 5. Problem uzależnienia od alkoholu na terenie miasta Lubina w latach 2015-2019.

Źródło: MKRPA w Lubinie

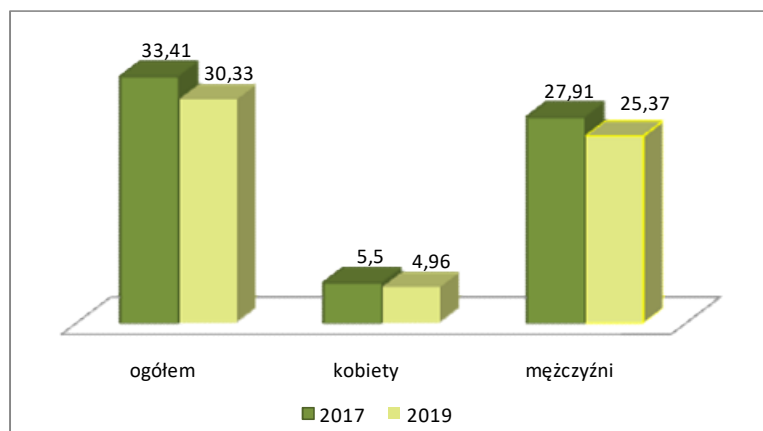
Dominującą grupą osób, w stosunku do których podejmowane były działania są mężczyźni. W latach 2015-2019 stanowili aż 62% wszystkich osób.

Bezdomność.

Bezdomność to zjawisko szczególnie złożone, wielowymiarowe, różnorodnie uwarunkowane i dynamiczne, dlatego przeciwdziałanie mu jest niezwykle trudne, często też mało skuteczne, bo wymaga nie tylko szybkiej interwencji, lecz - przede wszystkim - wskazania skutecznych sposobów wyjścia z trudnej sytuacji.

Na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w 2017 i 2019 roku po raz kolejny przeprowadzono Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych. W 2019r. zdiagnozowano 30.330 osób bezdomnych, z czego 83,6% stanowili mężczyźni (25.369 osób), natomiast 16,4% to kobiety (4.961 osób). W porównaniu z rokiem 2017, liczba osób bezdomnych zmniejszyła się o ponad 9%. Spadek zaobserwowano zarówno wśród kobiet (o ponad 0,5 tys. osób), jak i mężczyzn (o ponad 2,5 tys. osób). Zestawienie danych przedstawia poniższy wykres.

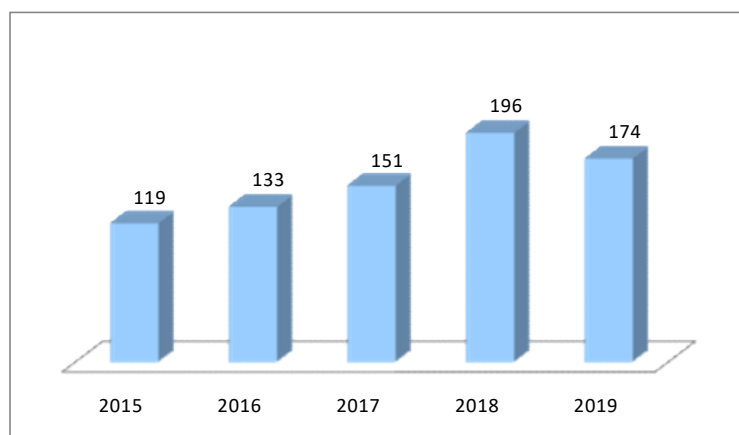
Wykres nr 6. Liczba osób bezdomnych w Polsce (w tys.).

Źródło: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Lubin również boryka się z problemem bezdomności, a jak duża jest jego skala, zobrazowano na poniższym wykresie.

Wykres nr 7. Liczba osób bezdomnych, objętych świadczeniami z pomocy społecznej w latach 2015-2019.

Źródło: MOPS w Lubinie.

W porównaniu do roku 2015, widoczny jest wzrost liczby osób bezdomnych, objętych wsparciem MOPS o ponad 46%.

Ustawowy obowiązek udzielenia schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom bezdomnym należy do zadań własnych gminy. Realizatorem tych działań jest MOPS. Poza takim wsparciem, osoby bezdomne obejmowane są pomocą w formie pracy socjalnej, w tym w ramach ustaleń zawartych w kontrakcie socjalnym lub indywidualnym programie wychodzenia z bezdomności. Mają możliwość m.in. uzyskania dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, konsultacji prawnych, psychologicznych, pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, mieszkaniowych, poszukiwaniu zatrudnienia.

MOPS ściśle współpracuje ze Schroniskiem dla Bezdomnych Mężczyzn w Lubinie, prowadzonym przez Koło Lubińskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta, któremu Gmina Miejska zleciła realizację zadania w postaci zapewnienia osobom bezdomnym schronienia. Prowadzona jest również Ogrzewalnia i Noclegownia. Bezdomne kobiety z terenu Lubina (w tym niepełnosprawne) są kierowane do Schroniska prowadzonego przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta - koło w Świdnicy. Potrzebujący na bieżąco uzyskują informacje o ofercie pomocowej MOPS oraz instytucjach na terenie miasta. Liczbę bezdomnych podopiecznych, skierowanych do schronisk przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 17. Liczba osób bezdomnych, kierowanych do schronisk w latach 2018-2019.

Rok		Liczba osób bezdomnych, skierowanych do schroniska w:			
		w Lubinie/M	w Świdnicy		Razem
			K	M	
2018	Ogółem, w tym:	36	3	1	40
	z usług. opiek.	3	0	0	
2019	Ogółem, w tym:	26	6	0	32
	z usług. opiek.	8	1	0	

Źródło: MOPS w Lubinie.

Bezrobocie.

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, polegającym na tym, że część osób zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje zatrudnienia. Brak pracy ma bezpośredni wpływ na zaspokajanie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Prowadzi też do narastania kwestii społecznych jak: ubóstwo, mniejszy dostęp do edukacji, ochrony zdrowia, itd.

Analiza rynku pracy powiatu lubińskiego wskazuje na systematyczną poprawę sytuacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Nastąpił znaczny spadek liczby zarejestrowanych, przy wzroście dostępności ofert pracy. Na koniec 2019r., w lubińskim urzędzie pracy zarejestrowanych było 1.475 osób bezrobotnych (w tym 892 osoby to mieszkańcy Lubina). Stopa bezrobocia w powiecie lubińskim wyniosła 4%.

Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych w latach 2015-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 18. Liczba osób bezrobotnych, w tym z prawem do zasiłku oraz stopa bezrobocia, wg stanu na 31 grudnia 2019r.

Rok	Liczba osób bezrobotnych w mieście	w tym z prawem do zasiłku	stopa bezrobocia w powiecie (%)
2015	1.610	341	7
2016	1.339	214	5,9
2017	1.109	201	4,9
2018	1.057	195	4,8
2019	892	214	4,0

Źródło: PUP w Lubinie.

Na koniec 2019 roku spośród ogólnej liczby wszystkich osób bezrobotnych w mieście - 68,2% stanowiły kobiety. Najbardziej dotknięte bezrobociem były osoby w wieku od 35 do 44 lat, które stanowiły 29,26%. Drugą pod względem liczebności grupą były osoby w wieku 25-34 lata (27,58%). Najwięcej bezrobotnych jest wśród osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (24%), natomiast najmniej ze średnim ogólnokształcącym (13,23%).

Tabela nr 19. Bezrobotni z terenu Gminy Miejskiej Lubin według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy (stan na dzień 31 grudnia 2019r.).

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	
Czas pozostawania bez pracy (w miesiącach)	do 1	122
	1 do 3	225
	3 do 6	189
	6 do 12	137
	12 do 24	104
	powyżej	115
Wiek (w latach)	18-24	96
	25-34	246
	35-44	261
	45-54	167
	55-59	94
	powyżej 60	28
Wykształcenie	wyższe	194
	policealne i średnie zawodowe	214
	średnie ogólnokształcące	118
	zasadnicze zawodowe	177
	gimnazjalne i poniżej	189
Staż pracy (w latach)	bez stażu	78
	do 1	182
	1 do 5	204
	5 do 10	161
	10 do 20	139
	20 do 30	88
	powyżej 30	40

Źródło: PUP w Lubinie.

Dla wszystkich zarejestrowanych osób sporządzany jest indywidualny plan działania, przygotowywany przez doradcę klienta przy współudziale osoby bezrobotnej.

Klienci PUP korzystają z poradnictwa zawodowego m.in. w zakresie planowania kariery zawodowej, emocjonalnego wsparcia w trudnych sytuacjach związanych z poszukiwaniem pracy, kształtowania postaw i umiejętności niezbędnych w poszukiwaniu pracy oraz zwiększenia samodzielności w działaniach zmierzających do pozyskania zatrudnienia.

Dzięki licznym programom i projektom adresowanym do osób bezrobotnych, wielu z nich udało się podjąć zatrudnienie i powrócić na rynek pracy. Efektywność zatrudnieniowa form wsparcia realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Lubinie w 2019 r. wyniosła 91,28 %.

4. System pomocy społecznej.

Pomoc społeczna.

System pomocy społecznej jest jednym z elementów zabezpieczenia polityki społecznej państwa. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Ingerencja pomocy społecznej dotyczy okoliczności, których osoby i rodziny nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Podstawą do udzielenia pomocy społecznej są m.in.:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- przemoc w rodzinie,
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizm lub narkomania,
- zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa,
- klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Prawo do świadczeń pieniężnych, po spełnieniu okoliczności uzasadniającej udzielenie pomocy, jest uzależnione od kryterium dochodowego, które wynosi obecnie, odpowiednio: 701 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 528 zł dla osoby w rodzinie.

Tabela nr 20. Powody przyznania pomocy mieszkańcom Lubina w latach 2015-2019.

Liczba osób/rodzin objętych pomocą	Wyszczególnienie				
	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo					
Liczba rodzin	830	758	697	620	516
Liczba osób w rodzinach	1.720	1.429	1.234	1.067	870
Bezrobocie					
Liczba rodzin	447	356	273	231	190
Liczba osób w rodzinach	1.103	859	646	532	433
Niepełnosprawność					
Liczba rodzin	576	573	562	501	423
Liczba osób w rodzinach	1.052	954	913	746	609
Długotrwała lub ciężka choroba					
Liczba rodzin	724	717	745	655	618
Liczba osób w rodzinach	1.336	1.163	1.208	987	911
Bezradność (problemy)					
Liczba rodzin	192	120	153	155	139
Liczba osób w rodzinach	636	338	449	407	409
Alkoholizm					
Liczba rodzin	105	111	132	125	139
Liczba osób w rodzinach	160	177	194	165	179
Narkomania					
Liczba rodzin	9	9	14	19	19
Liczba osób w rodzinach	9	14	29	33	31
Potrzeba ochrony macierzyństwa					
Liczba rodzin	107	87	85	76	82
Liczba osób w rodzinach	473	376	363	262	288
w tym: wielodzietność					
Liczba rodzin	51	34	40	40	37
Liczba osób w rodzinach	278	177	206	191	179
Bezdomność					
Liczba rodzin	98	73	71	94	71
Liczba osób w rodzinach	102	78	85	104	78
Opuszczenie zakładu karnego					
Liczba rodzin	28	23	16	20	16
Liczba osób w rodzinach	34	28	19	39	19
Zdarzenia losowe					
Liczba rodzin	4	1	2	2	0
Liczba osób w rodzinach	10	1	4	2	0
Sieroctwo					
Liczba rodzin	0	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie					
Liczba rodzin	20	22	31	26	35
Liczba osób w rodzinach	70	62	96	79	94

Źródło: MOPS w Lubinie.

Tabela nr 21. Wybrane kategorie osób, którym udzielono pomocy i wsparcia, wg wieku, aktywności zawodowej i płci (stan na 31 grudnia 2019r.).

Wiek 0-17		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
M	K	M	K	M	K
237	201	451	398	95	188
w tym osoby długotrwale korzystające:					
53	58	187	118	98	136

Źródło: MOPS w Lubinie.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze są kierowane do osób starszych, samotnych, chorych i niepełnosprawnych. Rodzaj usług oraz ich wymiar i zakres dostosowywany jest indywidualnie do sytuacji zdrowotnej, rodzinnej i dochodowej świadczeniobiorcy. Pomoc udzielana jest przede wszystkim, w miejscu zamieszkania osoby niesamodzielnej, przez opiekunki środowiskowe, pielęgniarki, opiekunów medycznych, a także rehabilitanta. Odpłatność za korzystanie z usług, ustalana jest w oparciu o sytuację dochodową wspieranych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Usługi opiekuńcze mogą być także świadczone w ośrodku wsparcia.

Całodobowa opieka.

Osobom, dla których z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są niewystarczające, a rodzina nie może - z różnych względów - zapewnić całodobowej opieki, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Pobyt jest odpłatny. Jeżeli opłata mieszkańca i jego rodziny (osoby zobowiązane do partycypowania w kosztach pobytu członka rodziny) nie pokrywa kosztów utrzymania w dps, to brakującą kwotę finansuje gmina, z której osoba została skierowana do placówki całodobowej.

W Lubinie funkcjonuje dom pomocy społecznej dla 30 osób przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych fizycznie - DPS „Ostoja”, który od maja 2021r. prowadzony jest na zlecenie Gminy Miejskiej Lubin przez organizację pozarządową. Zadaniem placówki jest całodobowe świadczenie usług opiekuńczych, bytowych i wspomagających, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Do 30 kwietnia 2021r. gmina samodzielnie realizowała zadanie poprzez swoją jednostkę organizacyjną MOPS - Dom Opieki „Szarotka”. Ponadto 50 naszych mieszkańców (wg stanu na koniec 2019r.) przebywa w różnych innych domach pomocy społecznej na terenie całego kraju.

Dodatki mieszkaniowe.

Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania.

Tabela nr 22. Dodatki mieszkaniowe w latach 2015-2019.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba gospodarstw domowych	1.352	1.241	1.174	1.092	979

Źródło: MOPS w Lubinie.

Świadczenia rodzinne.

Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku, świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (w tym becikowe gminne), a także świadczenie rodzicielskie. Świadczenia rodzinne skierowane są do rodziców wychowujących dzieci, ale także do osób, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą niepełnosprawną, jak również do samych osób niepełnosprawnych legitymujących się odpowiednim orzeczeniem lub które ukończyły 75 lat i nie mają prawa do dodatku pielęgnacyjnego. Większość świadczeń uzależniona jest od sytuacji dochodowej rodziny.

Ponadto, od 2016r. realizowana jest pomoc państwa w wychowaniu dzieci, w ramach programu „Rodzina 500+”. Na jego podstawie wypłacane jest świadczenie wychowawcze na każde dziecko w wysokości 500 zł, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

Od 2017r. udzielane jest także wsparcie kobietom w ciąży i rodzinom, w ramach programu „Za życiem”, w formie jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, a także w zakresie m.in. dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Dotyczy ono dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałą w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu. Świadczenie przysługuje bez względu na dochód rodziny.

Na rzecz osób, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, a w szczególności dzieci, zagwarantowana jest pomoc w postaci świadczeń z funduszu alimentacyjnego, przy spełnieniu ustawowych warunków.

Tabela nr 23. Przyznanie świadczeń rodzinnych w latach 2015-2019.

Formy pomocy		Rok				
		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne		3.288	3.742	3.649	3.712	3.582
Liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne i dodatki		988	1.353	1.316	1.429	1.256
Liczba rodzin pobierających dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:		815	1.084	1.023	1.006	921
Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:	urodzenia dziecka	118	110	145	121	106
	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	30	40	43	55	45
	samotnego wychowywania dziecka	109	136	126	123	112
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	159	187	168	160	148
	rozpoczęcia roku szkolnego	649	866	735	809	743
	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	37	37	37	36	43
	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	187	216	234	230	220

Liczba osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne, w tym:	226	241	256	281	292
za które odprowadzono składki emerytalno - rentowe	195	207	216	219	223
Liczba osób pobierających specjalny zasiłek opiekuńczy	15	23	25	23	26
Liczba rodzin pobierających zasiłki pielęgnacyjne	2.123	2.083	2.082	2.068	2.071
Liczba rodzin pobierających jednorazową zapomogę	403	456	432	351	344
Liczba rodzin pobierających świadczenie rodzicielskie	0	276	301	296	283
Liczba rodzin pobierających jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka „Za życiem”	0	0	5	9	7
Liczba osób pobierających pomoc finansową dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego (program rządowy)	14	0	0	0	0

Źródło: MOPS w Lubinie.

Pomoc rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, udzielane jest wsparcie w postaci planowanych działań zmierzających do przywrócenia rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji. Zadanie realizowane jest w oparciu o 3-letni gminny program wspierania rodziny. Skuteczność podejmowanych przedsięwzięć wymaga ścisłej współpracy i zaangażowania samych rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczym, jak i instytucji oraz służb powołanych do udzielania przedmiotowej pomocy.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Lubina na lata 2018-2020 zakładał wsparcie rodziny naturalnej już na początkowym etapie pojawiających się problemów, aby w efekcie dziecko mogło pozostać w środowisku rodzinnym.

Na podstawie prowadzonej przez MOPS ewidencji wynika, że w 2019r. (stan na dzień 31 grudnia) odnotowano 308 rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, spośród których część nie wyraziła zgody na współpracę w pokonywaniu trudności. Liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta z roku na rok wzrasta, w 2019r. były to 102 rodziny.

Realizując cele i zadania gminnego programu wspierania rodziny, zapewniono wsparcie, przede wszystkim dla rodzin przeżywających trudności w opiece nad dziećmi i wychowaniu dzieci w wieku do lat 18.

MOPS prowadzi stałą współpracę, w szczególności z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Centrum Opieki i Wychowania, jednostkami oświatowymi, Policją i kuratorami sądowymi w zakresie monitorowania sytuacji rodzin, poprzez wymianę informacji oraz opracowywanie procedur i planów pomocy. W przypadku rozeznania przez pracowników socjalnych sytuacji zagrożenia dla dzieci, praktyką jest zawiadamianie Sądu Rejonowego w Lubinie o zauważonych nieprawidłowościach.

Poza wsparciem finansowym, udzielana jest pomoc w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego: terapeutycznego (Sekcji Profilaktyki Uzależnień MOPS), prawnego, psychologicznego i rodzinnego. W 2019r. takiej pomocy udzielono:

- konsultacje i poradnictwo specjalistyczne w zakresie problemów wychowawczych, rodzinnych i małżeńskich - 360 porad,
- porady konsultanta - 733,
- porady i konsultacje prawne, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego - 131 porad,
- spotkania w ramach grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Rodziny przeżywające kryzys, mogą korzystać również z poradnictwa specjalistycznego prowadzonego przez organizacje pozarządowe.

W ramach wsparcia interdyscyplinarnego dzieci i rodzin naturalnych, prowadzony jest

rejestr rodzin niewydolnych wychowawczo, w którym - na koniec 2019r. - odnotowano 182 rodziny, czynnie współpracujące w rozwiązywaniu problemów lub objęte monitorowaniem ich sytuacji. Jeżeli praca socjalna na rzecz odzyskania zdolności do prawidłowego funkcjonowania rodziny okazała się niewystarczająca, rodzinom przydzielano asystenta, który w sposób planowy i kompleksowy podejmował działania w zakresie poprawy kompetencji opiekuńczo - wychowawczych. Dotyczyły one w szczególności:

- wspierania rodziny w prawidłowym zaspokajaniu potrzeb rozwojowych dzieci,
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- wspierania kariery szkolnej dziecka/ci,
- wspierania rodziców w wypełnieniu ról społecznych,
- współpracy z instytucjami, organizacjami, specjalistami na rzecz dzieci i rodziny.

Jeżeli praca z rodziną nie osiąga zamierzonych efektów; rodzice nie zapewniają dziecku opieki i wychowania, to sąd postanawia o umieszczeniu nieletnich w pieczy zastępczej (rodzinnej lub instytucjonalnej). Gmina w takim przypadku współfinansuje wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce. Im dłuższy pobyt w pieczy zastępczej, tym udział gminy w finansowaniu systemu pieczy zastępczej jest wyższy.

II. Diagnoza sytuacji społecznej.

1. Analiza SWOT.

Analiza SWOT odnosi się wyłącznie do kwestii społecznych.

Mocne strony.

- Dobrze rozwinięta podstawowa i stabilna struktura pomocy społecznej;
- Baza placówek pomocowych zapewniająca wsparcie mieszkańcom w wielu dziedzinach życia (schronienie dla osób bezdomnych, gorący posiłek, całodobowa opieka, usługi opiekuńcze, aktywizacja niepełnosprawnych, ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, poradnictwo prawne i psychologiczne);
- Wykształcona i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pracowników miejskiego ośrodka pomocy społecznej;
- Stabilne zasoby finansowe umożliwiające podejmowanie systematycznych i długofalowych działań z zakresu pomocy społecznej;
- Prowadzenie cyklicznych działań w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy;
- Niski poziom bezrobocia na terenie miasta;
- Aktywny udział organizacji pozarządowych, a także wolontariatu młodzieżowego i osób dorosłych wspierających samorząd w realizacji zadań społecznych (w tym głównie na rzecz osób starszych i niesamodzielnych);
- Nowoczesne obiekty sportowe i rekreacyjne na terenie miasta;
- Bogata oferta kulturalno-oświatowa i zdrowotna dla mieszkańców w każdym wieku.

Słabe strony.

- Występowanie dysfunkcji w rodzinach na wielu płaszczyznach;
- Dziedziczenie biedy i bezradności przez kolejne pokolenia beneficjentów pomocy

społecznej;

- Postępujący zanik odpowiedzialności i osłabienie więzi rodzinnych wpływające na ograniczenie wzajemnego wsparcia i opieki;
- Występowanie problemu uzależnień i przemocy w znacznej części rodzin;
- Niedostatek lokali socjalnych;
- Przewaga działań interwencyjnych nad rozwojowymi/systemowymi;
- Brak motywacji i chęci do zmiany sytuacji życiowej beneficjentów pomocy społecznej (inne priorytety świadczeniobiorców);
- Niewystarczająca oferta kompleksowej pomocy w zakresie problemu uzależnień i związanych z tym dysfunkcji rodzin (brak placówek leczenia uzależnienia od alkoholu na terenie miasta oraz sieci świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży);
- Utrudniony dostęp do domów pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Niewystarczająca liczba wolontariuszy podejmujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Brak instytucji całodobowego wsparcia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;
- Duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej.

Szanse.

- Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców;
- Wzrost mobilność zawodowej i geograficznej;
- Możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych na cele rozwojowe i aktywizacyjne;
- Tworzenie i wdrażanie w szkołach i placówkach programów profilaktycznych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym (np. rozbudowa Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży);
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat problemu uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Zwiększenie społecznej akceptacji dla osób niepełnosprawnych;
- Likwidowanie barier architektonicznych;
- Większa otwartość do sięgania po specjalistyczną pomoc (psycholog, psychiatra);
- Udział organizacji pozarządowych w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

Zagrożenia.

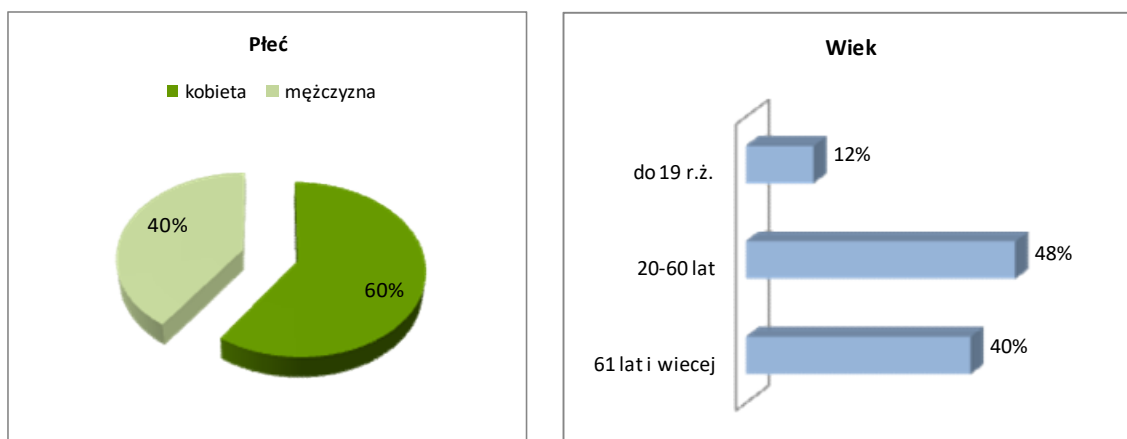
- Niewłaściwe postawy społeczne wobec osób zagrożonych marginalizacją;
- Konsumpcyjny styl życia, rozpad więzi rodzinnych;
- Niewydolność wychowawcza rodzin;
- Bezradność rodzin w rozwiązywaniu problemów społecznych; długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej; roszczeniowe postawy klientów;
- Rosnąca liczba dzieci i młodzieży używającej środki psychoaktywne;
- Wzrost uzależnień od nowych technologii i niska świadomość problemu w społeczeństwie;
- Rozproszenie działań podejmowanych przez różne podmioty;
- Niekorzystne trendy demograficzne;

- Długofalowe skutki epidemii koronawirusa (zdrowotne, gospodarcze, społeczne);
- Ryzyko wypalenia zawodowego i spadku motywacji pracowników pomocy społecznej;
- Ograniczone zasoby wykwalifikowanej kadry pomocy społecznej chętnej podjąć zatrudnienie w MOPS.

2. Badania ankietowe. Charakterystyka problemów społecznych według ankietowanych.

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Społecznej. Ważnym elementem diagnozy, było przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców reprezentujących różne grupy wiekowe, wykształcenie czy aktywność zawodową. Zebrane wyniki pomogły w określeniu celów operacyjnych i kierunków działań. Narzędziem badawczym, służącym zdefiniowaniu problemów społecznych gminy był kwestionariusz ankiety, przekazywany mieszkańcom w okresie lipiec - wrzesień 2020r. oraz luty - marzec 2021r. Dodatkowo, ankieta była dostępna na stronie internetowej MOPS. Dobór próby był celowo - losowy, a liczebność przebadanych wyniosła 241 osób. Respondenci, w pytaniach otwartych, mieli możliwość swobodnej wypowiedzi na temat postrzeganych przez siebie problemów. Najczęściej każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi.

Wykres nr 8 i 9. Płeć i wiek ankietowanych.

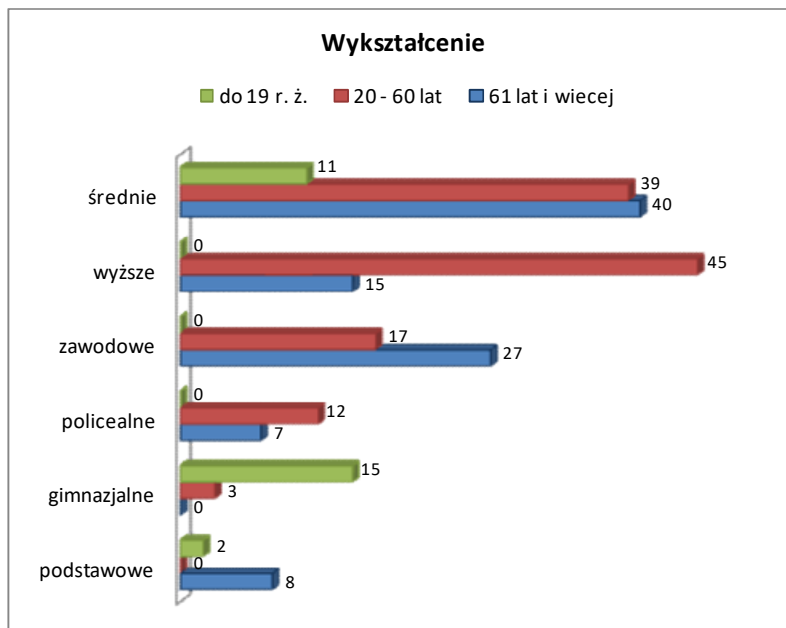
Źródło: MOPS w Lubinie.

Większość badanych to kobiety (144), które stanowiły 60% ogółu respondentów. Ankietowani to przede wszystkim osoby w wieku aktywności zawodowej 20-60 lat, które stanowiły 48% wszystkich biorących udział w badaniu. Drugi najbardziej liczny przedział wiekowy to mieszkańcy powyżej 61 lat - 40% respondentów, najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 18-19 lat - 12%. Respondenci w wieku produkcyjnym mieli duży wpływ na wyniki badań, a ich liczny udział w diagnozie jest odzwierciedleniem struktury wiekowej mieszkańców miasta.

Analiza poziomu wykształcenia określa stopień samorozwoju, ewentualne kwalifikacje i może mieć wpływ na postrzeganie rzeczywistości, a tym samym wybierane odpowiedzi. Najliczniejszą grupę badanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim - 37%, następnie z wykształceniem wyższym - 25%, w dalszej kolejności - zasadniczym zawodowym - 18%, policealnym i gimnazjalnym - po 8% oraz podstawowym - 4%. Z analizy danych wynika, że badani reprezentują wysoki poziom wykształcenia, bowiem 70% to osoby posiadające średnie, policealne i wyższe wykształcenie.

Wykres nr 10. Wykształcenie ankietowanych.

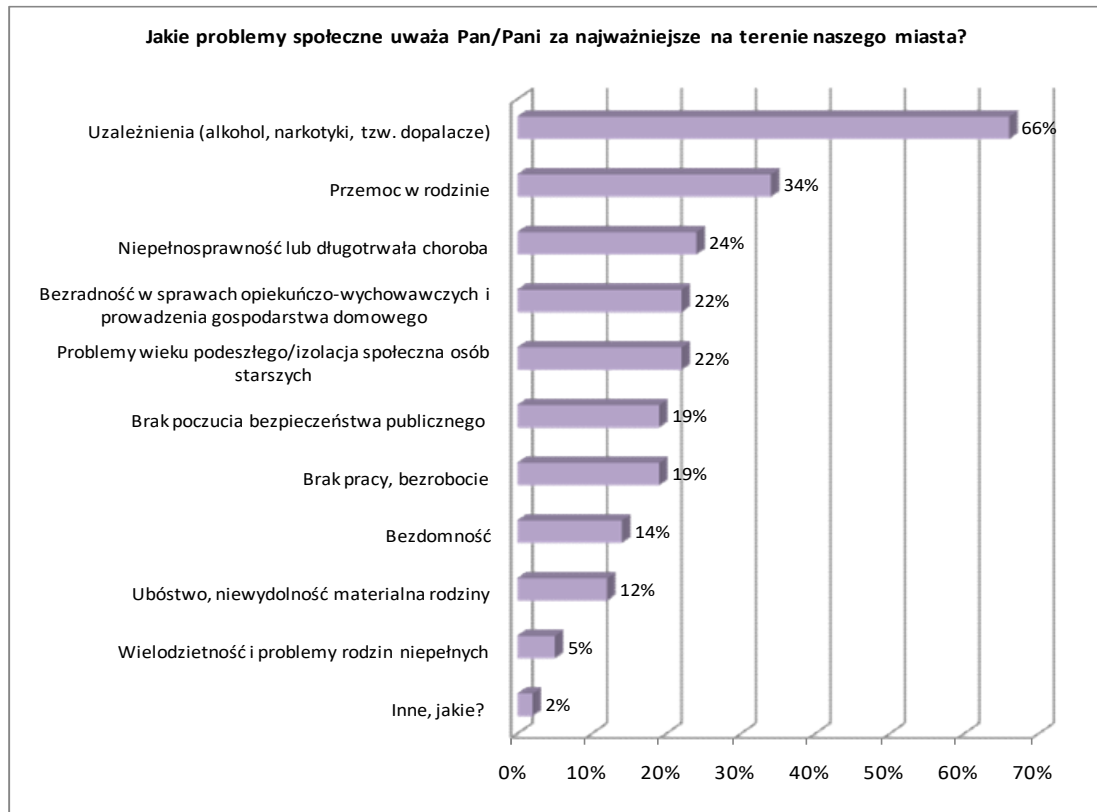
Źródło: MOPS w Lubinie.

Źródło utrzymania ma wpływ na komfort i styl życia i może w pewnym zakresie warunkować poglądy, a co za tym idzie wskazania w badaniach ankietowych. Najliczniejszą kategorię wśród przebadanych stanowiły osoby podejmujące pracę najemną (umowa o pracę, zlecenia, dzieło) - zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym oraz utrzymujące się z emerytury lub renty - po 40%. Nieco ponad 10% osób pozostaje na utrzymaniu członków rodziny (są to głównie osoby do 19 roku życia), 6% prowadzi własną działalność gospodarczą, 5% zajmuje się pracą sezonową, dorywczą, po 2 osoby (1%) pobiera zasiłek dla bezrobotnych i zasiłek z pomocy społecznej, jedna osoba pracuje we własnym gospodarstwie rolnym, kolejna pobiera zasiłek macierzyński z ZUS. Dziesięć osób zaznaczyło więcej niż jedno źródło utrzymania.

Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę problemów społecznych, z prośbą o wybranie najistotniejszych i najbardziej uciążliwych. Każdy z badanych mógł wskazać trzy odpowiedzi. Za najważniejsze problemy na terenie naszego miasta uznano: **uzależnienia** - 66%, **przemoc w rodzinie** - 34% oraz **niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę** - 24%. Kolejno w hierarchii ważności znalazły się: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ponad 22% (54 osoby), problemy wieku podeszłego/izolacja społeczna osób starszych - 22% (53 osoby), brak poczucia bezpieczeństwa publicznego oraz brak pracy, bezrobocie - po 19%, bezdomność - 14%, następnie ubóstwo, niewydolność materialna rodziny - 12%. Za najmniej ważny problem społeczny respondenci uznali wielodzietność i problemy rodzin niepełnych - niespełna 5% odpowiedzi. 2% ankietowanych wskazało na inne kwestie, nie ujęte w kwestionariuszu, jak np. nieprzyjemny zapach w mieście, trudności na terenie lokali socjalnych czy łamanie praw pracowniczych.

Zwrócenie uwagi lubinian na kwestie uzależnienia i przemocy w rodzinie potwierdza wagę tego problemu. Natomiast w działalności organu pomocy społecznej widoczny jest też duży problem z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, czego mieszkańcy nie uznają za aż tak ważny (22% odpowiedzi).

Wykres nr 11. Problemy społeczne wg ankietowanych.

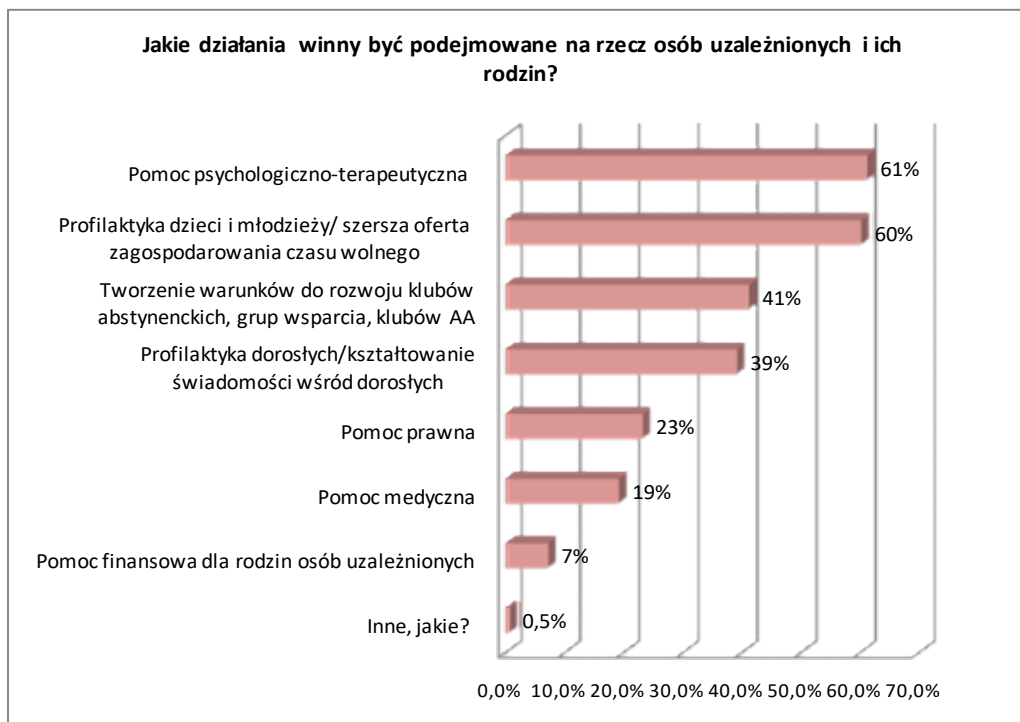
Źródło: MOPS w Lubinie.

Na uzależnienia wskazało 66% badanych: kobiet i mężczyzn, osób we wszystkich przedziałach wiekowych (wśród osób do 19 roku życia - 75% tej grupy wiekowej), z różnym wykształceniem - od podstawowego do wyższego (najwięcej osób z wykształceniem średnim i wyższym).

2.1. Uzależnienia.

Zdaniem większości respondentów przyczyną występowania problemu uzależnienia jest niezaradność życiowa oraz łatwa dostępność do środków psychoaktywnych (po 51% odpowiedzi). Istotnym czynnikiem są także indywidualne skłonności do popadania w nałogi (39%) oraz konflikt rodzinny i rozpad rodziny (38%). Jako częstą przyczynę występowania uzależnień, ankietowani wskazują również wzorce społeczne (31%), a bezrobocie, utrata pracy ma wpływ na rozwój uzależnienia według 27% badanych.

Wykres nr 12. Działania na rzecz osób uzależnionych.

Źródło: MOPS w Lubinie.

Według respondentów, pomoc psychologiczno-terapeutyczna (61%) oraz profilaktyka dzieci i młodzieży/szersza oferta zagospodarowania czasu wolnego (60%) to działania, jakie powinny być w pierwszej kolejności podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin. Na trzecim miejscu wskazano tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich, grup wsparcia, klubów AA (41%), a następnie profilaktykę i kształtowanie świadomości wśród dorosłych (39%). Na potrzebę pomocy prawnej zwróciło uwagę 23% respondentów, a pomocy medycznej 19%.

2.2. Przemoc w rodzinie.

Jako drugi pod względem ważności problem społeczny na terenie naszego miasta, ankietowani uznali przemoc w rodzinie. Pomimo tego, badani wybierali go znacznie rzadziej niż uzależnienia - 34% wskazań w porównaniu do 66% - w przypadku uzależnień. 61% respondentów dostrzega zjawisko przemocy w swoim najbliższym otoczeniu, przy czym 29% zna przypadki przemocy w rodzinie, a 32% słyszało o takich przypadkach. Z kolei 27% ankietowanych nie zna przypadków przemocy, a 12% nie słyszało o takich przypadkach.

Za działania najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie, respondenci uznali izolowanie osób stosujących przemoc (55%), zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy (44%) oraz zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego (41%). W dalszej kolejności mieszkańcy wskazali na konieczność leczenia uzależnień (37%), tworzenia placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy (34%), umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia (23%) oraz organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych (14%).

2.3. Niepełnosprawność. Osoby starsze.

Niepełnosprawność lub długotrwała choroba, a także problemy wieku podeszłego/izolacja osób starszych, zostały uznane za trzeci i piąty w hierarchii ważności problem społeczny w mieście (odpowiednio 24% i 22% wskazań).

Według ankietowanych problemami, które najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne są brak odpowiednich ofert pracy (40%) oraz utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym rehabilitacyjnych (39% odpowiedzi). Wysoko ocenianymi trudnościami są również - mała liczba zakładów pracy chronionej (35%), izolacja społeczna (34%) oraz bariery architektoniczne (31%). Brak akceptacji i pomocy ze strony rodziny, otoczenia zaznaczyło 19% badanych, a problemy psychologiczne - 18%. Na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych wskazało 17% respondentów, na ubóstwo - 16%.

Większa liczba ofert pracy (72%), zapewnienie większego dostępu do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną (41%) oraz pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej (36%) - umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym miasta. Likwidacja barier architektonicznych jest ważna zdaniem 34% badanych. Za istotne dla osób niepełnosprawnych uznano również zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej (31%), a także rozwój edukacji integracyjnej (szkoły i przedszkola) oraz szerszą ofertę działań integracyjnych dla dorosłych (po 29% odpowiedzi). Na konieczność wyższych świadczeń pieniężnych wskazało 11% respondentów.

Wśród ankietowanych 63% uważa, że samotność i izolacja społeczna to problemy, które najczęściej dotyczą osoby starsze. 51% dostrzega w tej grupie społecznej niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego, natomiast 42% małą liczbę placówek wspierających osoby starsze. Według 31% badanych, problemem seniorów jest brak wsparcia ze strony rodziny, a 28% uważa, że tej grupie społeczeństwa doskwiera ubóstwo. Na bariery architektoniczne zwraca uwagę 19% respondentów, a 14% - na problemy emocjonalne.

2.4. Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Zdaniem 67% badanych główną przyczyną bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego są uzależnienia, 42% uważa, że do sytuacji takiej przyczynia się przemoc w rodzinie. Niskie umiejętności rodzicielskie/wychowawcze (35%) oraz konflikty rodzinne (32%) są także istotnym czynnikiem pogłębiającym bezradność. Uwagę respondentów zwraca także bezrobocie (24%) oraz rozpad rodziny - rodzina niepełna (21%). Do bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych przyczynia się także niepełnosprawność i długotrwała choroba (16%), ubóstwo (14%), w najmniejszym stopniu wielodzietność (6%). Dwa procent respondentów udzieliło odpowiedzi „otwartych” uważając, że na problemy opiekuńczo-wychowawcze wpływa również brak czasu, trudności w pogodzeniu pracy z opieką nad dziećmi, wzorce społeczne i negatywny wpływ środowiska.

Sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi poprawiłaby pomoc terapeutyczna (40%), profilaktyka i terapia uzależnień (37%) oraz wsparcie, poradnictwo specjalistyczne i edukacja rodzin (36%). Na potrzebę większej dostępności do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych oraz zwiększenie oferty instytucji wspierających rodzinę wskazało po 29% respondentów. Poprawę sytuacji przyniosłaby również szersza oferta pożytecznego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (22% odpowiedzi) oraz praca socjalna w środowisku (20%) i większa liczba odpowiednich ofert pracy (18% wskazań). Najmniejszy wpływ na poprawę sytuacji rodzin z trudnościami wychowawczymi ma według badanych

pomoc medyczna - 5% oraz pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej (z sąsiedztwa) - 16%. Przy okazji diagnozowania problemu bezradności rodziców, zapytano ankietowanych o negatywne zjawiska występujące w naszym mieście, a odnoszące się do dzieci i młodzieży. Wśród 11 problemów możliwych do wyboru, najczęściej wskazywano wulgarność i agresję (56%), sięganie po substancje uzależniające (51%) oraz uzależnienie od Internetu, gier komputerowych i telefonu (42%). Na zaniedbania wychowawcze zwróciło uwagę 40% ankietowanych, na demoralizację 36%, a wandalizm 24%. Przystępność wskazało 7% badanych, zaniedbania socjalne - 5%, natomiast sieroctwo, trudności w przystosowaniu po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz zaburzenia psychiczne - po 4% respondentów.

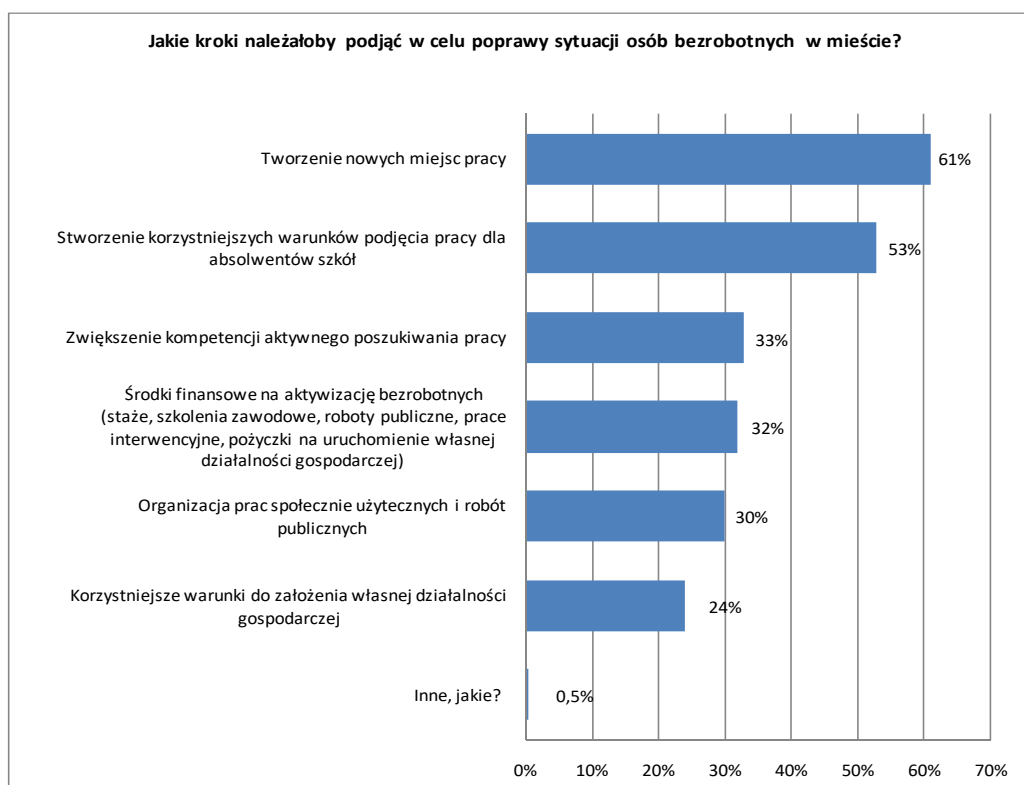
2.5. Bezpieczeństwo publiczne.

Na pytanie: „Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie miasta?” - 79% ankietowanych odpowiedziało, że „tak” i „raczej tak”. 17% udzieliło odpowiedzi „nie” i „raczej nie”, 4% nie miało zdania w tej kwestii. Jako przyczynę braku poczucia bezpieczeństwa na terenie miasta, respondenci wskazali: agresywne zachowania osób pod wpływem środków psychoaktywnych (46%), niewłaściwe zachowania pijących alkohol w miejscach publicznych (45%), zagrożenia na drodze - piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy (42%), brak wystarczającej liczby patroli policyjnych (36%), częste włamania i kradzieże (27%), przemoc w rodzinie (22%) oraz częste napady/rozboje (16%). Więcej patroli Policji (46%), rozbudowa i modernizacja monitoringu (37%), ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu (33%) oraz akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy (27%) - zdaniem ankietowanych wpłynęłyby na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w mieście.

2.6. Brak pracy. Bezrobocie.

Na bezrobocie i brak pracy, jako ważny problem społeczny na terenie naszego miasta, wskazało 19% respondentów. Zdaniem niewielkiej liczby mieszkańców, poziom bezrobocia w Lubinie jest wysoki (6% odpowiedzi), a raczej wysoki - według 8% ankietowanych. Za przeciętny, poziom bezrobocia uznało 42% respondentów, raczej niski 22% i niski 11%. Podobnie 11% badanych nie miało zdania na ten temat.

Wykres nr 13. Działania na rzecz bezrobotnych.

Źródło: MOPS w Lubinie

W celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych w mieście, zdaniem ankietowanych należałoby przede wszystkim: stworzyć nowe miejsca pracy (61% wskazań) i korzystniejsze warunki podjęcia pracy dla absolwentów szkół (53% odpowiedzi). Zwiększenie kompetencji aktywnego poszukiwania pracy (33%), a także środki finansowe na aktywizację bezrobotnych (staże, szkolenia zawodowe, roboty publiczne, prace interwencyjne, pożyczki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej) - 32% odpowiedzi, również pomogłyby poprawić sytuację osób bezrobotnych. 30% badanych popiera organizację prac społecznie użytecznych i robót publicznych, a 24% - korzystniejsze warunki do założenia własnej działalności gospodarczej.

2.7. Bezdomność.

Zdaniem 27% badanych, problem bezdomności jest istotny, z kolei 42% uważa go za raczej istotny. 15% osób, które wypełniły ankietę nie ma zdania na ten temat, 11% twierdzi, że problem jest raczej nieistotny, 5% wybiera odpowiedź „nieistotny”.

Aż 52% respondentów uważa, że stworzenie możliwości odpracowania zadłużeń mieszkaniowych i innych - jest najskuteczniejszym działaniem w rozwiązywaniu problemu bezdomności i zagrożenia bezdomnością. Wysoko oceniono również zwiększenie liczby mieszkań chronionych i socjalnych - 41% oraz profilaktykę i terapię uzależnień - 38%, a także indywidualne programy wychodzenia z bezdomności - 30%. Za skuteczne działania, 26% badanych uważa aktywizację zawodową, 18% - rozwój placówek zapewniających schronienie, a 17% - lokalne programy przeciwdziałania bezdomności. Nisko oceniono szerszy udział organizacji pozarządowych - 6% odpowiedzi i integrację społeczną - 7%, a także specjalizację pracy socjalnej - 12% oraz szkolenia/przekwalifikowanie zawodowe - 13%.

2.8. Ubóstwo, niewydolność materialna rodziny.

Zdaniem 66% badanych, przede wszystkim uzależnienia decydują o tym, że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z ubóstwa. Dla 54% ankietowanych, niezaradność życiowa jest czynnikiem determinującym trudną sytuację finansową, a dla 53% - lenistwo i niechęć do podejmowania pracy. 25% uważa, że istotne jest tzw. „dziedziczenie biedy”, 23% - brak pracy, a 22% - brak wykształcenia. Respondenci w niewielkim stopniu uzależniają ubóstwo od niepełnosprawności lub długotrwałej choroby (9% odpowiedzi) oraz od braku wsparcia ze strony najbliższych (niespełna 12% wskazań).

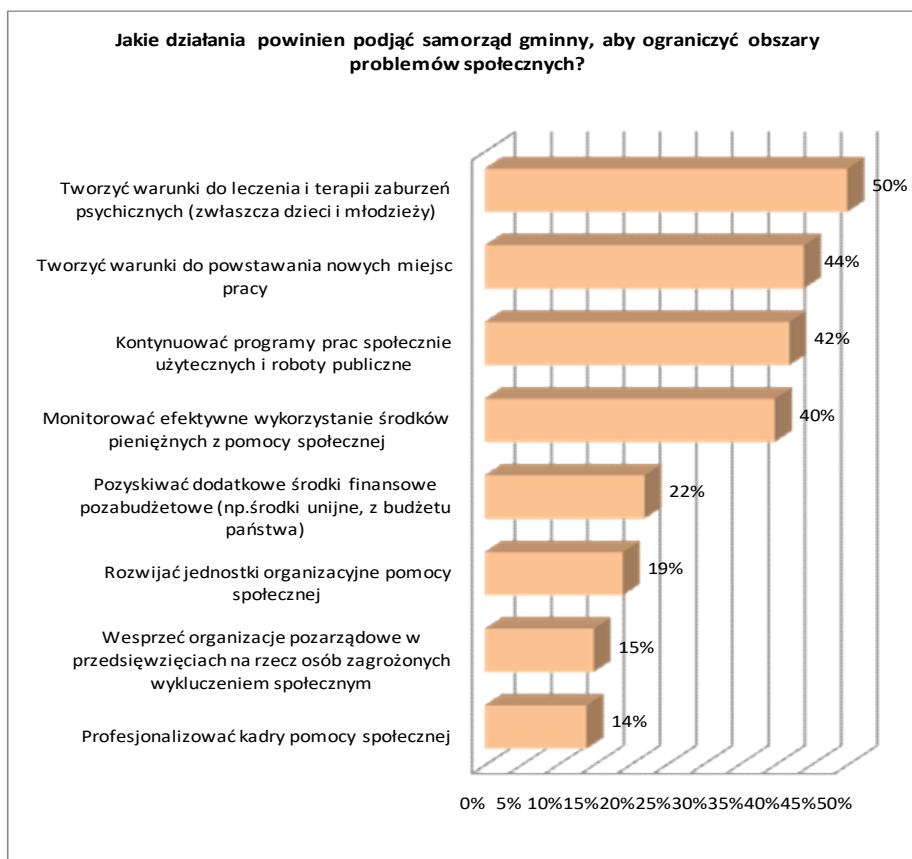
2.9. Rodziny wielodzietne i niepełne.

Wielodzietność i problemy rodzin niepełnych, w hierarchii ważności problemów społecznych w naszym mieście, zostały ocenione najniżej - niespełna 5% badanych wybrało tę przesłankę. Mimo tego, ankietowani wypowiedzieli się na temat działań, które ich zdaniem poprawiłyby sytuację rodzin wielodzietnych i niepełnych w lokalnej społeczności. Za najważniejsze, respondenci uznali zwiększenie bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych (żłobków, przedszkoli, klubów dziecięcych) - 52% wskazań, następnie zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych - 46% oraz wsparcie, poradnictwo specjalistyczne i edukację rodzin - 39%, a także aktywizację osób bezrobotnych - 33%. Istotną, zdaniem ankietowanych, jest także szersza oferta spędzania czasu wolnego dla rodzin - 31%, a także system ulg w usługach miejskich dla rodzin wielodzietnych - 24%.

2.10. Warunki życia.

W ocenie 75% badanych warunki życia w mieście są dobre lub raczej dobre. Jednocześnie 72% respondentów uważa, że w ostatnich 5 latach (2015-2019) warunki życia w Lubinie poprawiły się lub raczej się poprawiły. Jako złe lub raczej złe swoje warunki życia określiło niespełna 2% mieszkańców, którzy wypełnili kwestionariusz, a pogorszenie warunków dostrzega 6% badanych (odpowiedź „pogorszyły się” - 1% i „raczej się pogorszyły” - 5%). Niemalże co czwarty mieszkaniec miasta ocenił warunki życia jako przeciętne (24%), a wg 22% ankietowanych nie zaszły żadne zmiany.

Wykres nr 14. Działania ograniczające problemy społeczne.

Źródło: MOPS w Lubinie.

Na pytanie jakie działania powinien podjąć samorząd gminy, aby ograniczyć obszary problemów społecznych, mieszkańcy odpowiedzieli w następujący sposób: tworzyć warunki do leczenia i terapii zaburzeń psychicznych (zwłaszcza dzieci i młodzieży) - 50% wskazań, tworzyć warunki do powstawania nowych miejsc pracy - 44%, kontynuować programy prac społecznie użytecznych i roboty publiczne - 42% oraz monitorować efektywne wykorzystanie środków pieniężnych z pomocy społecznej - 40%. Najmniej istotne - zdaniem badanych - są działania takie jak: profesjonalizacja kadry pomocy społecznej - 14% odpowiedzi i wsparcie organizacji pozarządowych w przedsięwzięciach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - 15%.

W pytaniu otwartym dotyczącym propozycji rozwiązań w sferze społecznej wypowiedziało się zaledwie 9 osób, wskazując m.in. na potrzebę: większej ilości atrakcji w plenerze i rozrywek kulturalnych, pomoc sąsiedzka czy powołanie rady seniorów i osób niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta.

III. Strategia rozwiązywania problemów społecznych.

1. Misja, cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań.

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta na najbliższe osiem lat. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań.

MISJA:

LUBIN MIASTEM PRZYJAZNYM RODZINIE, BEZPIECZNYM SOCJALNIE.

CEL STRATEGICZNY 1:

TWORZENIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.

Cele operacyjne:

1.1. Przeciwdziałanie problemom uzależnień.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 1.1.:

1. Upowszechnianie wiedzy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień od nowych technologii.
2. Tworzenie różnorodnych form wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej.
4. Prowadzenie działań profilaktycznych, w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży.
5. Przeciwdziałanie zaniedbaniom i przemocy w rodzinach dotkniętych problemem uzależnień.
6. Współpraca i wsparcie działalności stowarzyszeń i klubów działających w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień.

1.2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 1.2.:

1. Upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jego przejawów, form i możliwości przeciwdziałania.
2. Propagowanie wzorców zachowań wolnych od agresji oraz kształtowanie postaw i sposobów reakcji wobec zjawiska przemocy.
3. Zintegrowany system pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, w tym działalność Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Odpowiedzialni za realizację celów: samorząd gminny, MOPS, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe na szczeblu powiatowym: Komenda Powiatowa Policji, PCPR, organizacje pozarządowe, grupy samopomocowe, kluby abstynenckie, media i społeczność lokalna.

Wskaźniki realizacji działań: liczba przeprowadzonych w MOPS spotkań grupowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych, doświadczających przemocy, liczba uczestników spotkań, liczba aktywnie działających klubów abstynenta, liczba wniosków kierowanych do MKRPA o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkoholu, liczba przeprowadzonych przez DCZPDM porad psychologicznych dla dzieci i młodzieży z obszaru problemu uzależnień, liczba programów i działań profilaktycznych w obszarze uzależnień i przemocy, liczba zakupionych materiałów edukacyjnych o tematyce uzależnień i przemocy (m.in. ulotki, broszury, plakaty), liczba wszczętych oraz prowadzonych Niebieskich Kart.

CEL STRATEGICZNY 2:

BUDOWA SYSTEMU WSPARCIA RODZINY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I MŁODZIEŻY.

Cele operacyjne:

2.1. Wzmacnianie rodziny w pełnionych przez nią funkcjach opiekuńczo-wychowawczych poprzez kształtowanie kompetencji rodzicielskich i pozytywnych relacji dziecko-rodzice.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 2.1.:

1. Promowanie rodziny jako wartości w kształtowaniu osobowości każdego człowieka.
2. Upowszechnianie informacji o podejmowanych działaniach oraz podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.
3. Rozwój różnorodnych form opieki nad małym dzieckiem, w tym niepełnosprawnym; wsparcie rodziców wychowujących dzieci niepełnosprawne.
4. Włączanie rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi i opiekuńczymi w procesach edukacyjnych oraz wychowawczych.
5. Rozwój systemu wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz socjalnego ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo.
6. Wsparcie rodzin pracą pracownika socjalnego i asystenta rodziny oraz tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających.
7. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej.

2.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 2.2.:

1. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich (m.in. dożywianie w szkole, system stypendialny).
2. Rozwój działań profilaktycznych skierowanych do dzieci, w tym z rodzin z problemami uzależnień i przemocy.
3. Upowszechnianie dostępności pomocy psychologicznej, pedagogicznej i terapeutycznej dla dzieci i młodzieży szkolnej.

4. Zwiększanie dostępności do bazy placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży. Właściwe zagospodarowanie czasu wolnego.
5. Rozwój specjalistycznych usług na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
6. Upowszechnianie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.
7. Podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej.

2.3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 2.3.:

1. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami, instytucjami oświatowymi, służbą zdrowia, kościołami oraz organizacjami społecznymi.
2. Inicjowanie różnych form aktywności dla rodzin z dziećmi we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

2.4. Tworzenie systemu wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia, ubóstwa i zagrożonych bezdomnością.

1. Rozwijanie stałej współpracy samorządu miejskiego i Powiatowego Urzędu Pracy w zakresie aktywnych form zatrudnienia (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, itp.).
2. Udzielanie osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym pomocy mającej na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych. Wsparcie w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.
3. Systematyczny monitoring problemu bezdomności na terenie miasta.
4. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi budownictwa socjalnego.

Odpowiedzialni za realizację celów: samorząd gminny, MOPS, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży, placówki oświatowe.

Partnerzy: instytucje rządowe, samorządowe na szczeblu powiatowym: Komenda Powiatowa Policji, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, PUP, sąd, organizacje pozarządowe, placówki działające w sferze kultury, sportu, rekreacji, społeczność lokalna.

Wskaźniki realizacji działań: liczba konsultacji wychowawczych, liczba przeprowadzonych grupowych zajęć/szkoleń/seminariów dla rodziców, liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, liczba godzin pracy asystenta z rodziną, liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania w szkole, liczba uczniów objętych pomocą materialną (stypendia szkolne, zasiłki szkolne), liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach, liczba bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych (placówki oświatowe), liczba świadczeń udzielonych dzieciom i młodzieży w ramach pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, liczba wizyt/porad domowych udzielonych przez zespół mobilny terapeutów (DCZPDM), stopa bezrobocia w mieście/powiecie, liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, bezdomności lub ubóstwa, liczba

mieszkańców podejmujących prace społecznie użyteczne.

CEL STRATEGICZNY 3:

ROZWIJANIE SYSTEMU WSPARCIA I AKTYWIZACJI OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

Cele operacyjne:

3.1. Poszerzanie oferty pomocowej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 3.1.:

1. Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych o ograniczonej samodzielności, w ich miejscu zamieszkania.
2. Rozwój poradnictwa i prowadzenie edukacji w zakresie pielęgnacji i opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi.
3. Wspieranie rozwoju wolontariatu podejmującego działania na rzecz osób niepełnosprawnych i ludzi starszych.
4. Wsparcie materialne osób starszych, niepełnosprawnych znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.

3.2. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich uprawnień.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 3.2.:

1. Wspieranie przedsięwzięć na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych, w szczególności z zaburzeniami psychicznymi. Przeciwdziałanie ich dyskryminacji.
2. Wzmacnianie potencjału osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Upowszechnianie informacji dotyczących uprawnień osób niepełnosprawnych oraz dostępnych form pomocy i organizacji pozarządowych działających na ich rzecz.
4. Kształtowanie świadomości na temat obowiązków sprawowania opieki nad swoimi bliskimi, wynikających z więzi rodzinnych.

3.3. Integracja ludzi starszych i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 3.3.:

1. Promowanie zdrowego stylu życia oraz tworzenie warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.
2. Poszerzanie działalności związanej z aktywizacją oraz integracją społeczną seniorów.
3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do różnych sfer życia społecznego i zawodowego.
4. Działania na rzecz wzmacniania więzi międzypokoleniowej (młodzież-seniorzy).
5. Promowanie szkolnictwa integracyjnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Odpowiedzialni za realizację celów: samorząd gminny, MOPS.

Partnerzy: instytucje rządowe, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, placówki ochrony zdrowia, WTZ, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, fundacje,

stowarzyszenia.

Wskaźniki realizacji działań: liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, liczba dzieci niepełnosprawnych uczęszczających do żłobków i przedszkoli, liczba świadczeniobiorców objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności, liczba osób otrzymujących świadczenia rodzinne z tyt. wychowywania dziecka niepełnosprawnego, liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny, liczba godzin usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, liczba mieszkańców przebywających w dps, liczba projektów/imprez/spotkań na rzecz wzmocnienia więzi międzypokoleniowej, liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych (umowy o wolontariat).

CEL STRATEGICZNY 4:

DOSKONALENIE JAKOŚCI SYSTEMU USŁUG SPOŁECZNYCH

Cele operacyjne:

4.1. Profesjonalizacja instytucji pomocowych działających w sferze społecznej.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 4.1.:

1. Zapewnienie możliwości rozwoju i podnoszenia poziomu wiedzy oraz kompetencji zawodowych.
2. Kształtowanie umiejętności niezbędnych do skutecznej pracy z podopiecznymi, zmagającymi się z wieloma problemami społecznymi.
3. Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.
4. Dbłość o dobre warunki pracy.
5. Dopasowanie infrastruktury społecznej do potrzeb społecznych mieszkańców.

4.2. Tworzenie warunków do współpracy i budowania partnerstwa.

Kierunki działań dla celu operacyjnego 4.2.:

1. Wzmacnianie partnerstwa instytucji rynku pracy i instytucji pomocy społecznej.
2. Wspieranie działań i programów aktywizacji zawodowej oraz społecznej klientów pomocy społecznej.
3. Rozwijanie współpracy z samorządami lokalnymi i instytucjami administracji rządowej oraz organizacjami pozarządowymi.
4. Propagowanie działań prospołecznych i wolontariatu wśród mieszkańców.

Odpowiedzialni za realizację celów: samorząd gminny, MOPS.

Partnerzy: instytucje samorządowe, rządowe, organizacje pozarządowe, firmy szkoleniowe, społeczność lokalna.

Wskaźniki realizacji działań: liczba specjalistycznych szkoleń i liczba uczestników szkoleń, liczba przedsięwzięć remontowych i inwestycyjnych wpływających na warunki pracy i jakość świadczonych usług, wysokość środków finansowych przekazywanych organizacjom

pozarządowym z budżetu gminy, liczba organizacji pozarządowych współpracujących z MOPS, liczba wolontariuszy współpracujących z MOPS.

2. Wdrożenie i monitoring Strategii Społecznej.

Dla prawidłowej realizacji Strategii Społecznej konieczne jest prowadzenie systematycznych działań ewaluacyjnych. Mają one za zadanie uzyskanie odpowiedzi na pytania, czy:

- założone kierunki działań są wdrażane,
- przyczyniają się do realizacji celów strategicznych, a dzięki nim do osiągnięcia założeń misji,
- zachodzi konieczność modyfikacji kierunków działań lub celów,
- nakłady na realizację działań są adekwatne do efektów w perspektywie krótko i długofalowej,
- zapewniona zostanie trwałość rezultatów realizacji działań.

Monitoring Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2028 opierać się będzie na dwóch komplementarnych procesach, łączących w sobie elementy oceny i ewaluacji. Pierwszym z nich będzie bieżąca analiza (monitoring) realizacji poszczególnych kierunków działań w odniesieniu do celów strategicznych i operacyjnych na podstawie informacji sprawozdawczych i danych statystycznych. Monitoring będzie prowadzony w sposób systematyczny przez wyznaczonych pracowników MOPS. Drugi z procesów koncentrować się będzie na badaniu realizacji poszczególnych celów i kierunków - w perspektywie czteroletniej. Będzie źródłem informacji o tym co udało się zrobić, a co należałoby zmienić czy modyfikować. Udzieli odpowiedzi na pytania dot. skuteczności i adekwatności działań.

Za podstawowe źródła informacji służące monitorowaniu Strategii Społecznej powinny zostać uznane następujące elementy:

- dane statystyczne,
- sprawozdania przygotowywane na podstawie odrębnych przepisów,
- informacje uzyskane od partnerów i podmiotów współpracujących.

Celem prowadzenia regularnych działań monitorujących i ewaluacyjnych, rekomenduje się utworzenie Zespołu ds. monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Lubina na lata 2021 - 2028. Do kompetencji Zespołu należałaby m.in. ocena poziomu wdrożenia poszczególnych celów oraz realizacji kierunków działań, w połowie okresu realizacji Strategii (po czterech latach) oraz po zakończeniu jej realizacji (ewaluacja końcowa). Wyniki prac Zespołu będą przekazywane Prezydentowi Miasta i Radzie Miejskiej.

3. Ramy finansowe

Podstawowym źródłem finansowania działań strategicznych ujętych w Strategii Społecznej są środki własne Gminy Miejskiej Lubin. Dodatkowymi źródłami finansowania mogą być:

- środki krajowe pochodzące z budżetu państwa (np. w ramach realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, środki z funduszy celowych, np. PFRON, Fundusz Pracy, środki z programów krajowych),
- środki pochodzące z funduszy unijnych,
- środki własne organizacji pozarządowych.

Spis tabel i wykresów

<u>Tabela nr 1.</u>	Ludność miasta Lubina (zameldowania na pobyt stały) w latach 2015-2019, wg płci i wieku (stan na 31 grudnia), str. 4.
<u>Tabela nr 2.</u>	Ruch naturalny ludności (urodzenia i zgony), str. 4.
<u>Tabela nr 3.</u>	Ludność miasta Lubina wg płci i aktywności zawodowej w latach 2015-2019, str. 5.
<u>Tabela nr 4.</u>	Ruch migracyjny ludności Lubina w latach 2016-2019, str. 5.
<u>Tabela nr 5.</u>	Ludność powiatu lubińskiego w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia i płci na podstawie wyników spisów powszechnych przeprowadzonych w latach 2002 i 2011, str. 6.
<u>Tabela nr 6.</u>	Liczba dzieci/młodzieży uczęszczających do gminnych żłobków, przedszkoli i szkół (stan na 31 grudnia 2019r.), str. 8.
<u>Tabela nr 7.</u>	Liczba dzieci/młodzieży uczęszczających do powiatowych szkół (stan na 31 grudnia 2019r.), str. 9.
<u>Tabela nr 8.</u>	Działalność MZI i grup roboczych w Lubinie w latach 2015-2019, str. 14.
<u>Tabela nr 9.</u>	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez Policję w całym kraju w latach 2015-2019, str. 14.
<u>Tabela nr 10.</u>	Liczba osób w Polsce, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy w rodzinie w latach 2015-2019, str. 15.
<u>Tabela nr 11.</u>	Liczba rodzin przeżywających trudności opiekuńczo- wychowawcze, str. 16.
<u>Tabela nr 12.</u>	Liczba mieszkańców Lubina, w tym w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2019, str. 17.
<u>Tabela nr 13.</u>	Liczba niepełnosprawnych lubinian w wieku poniżej 16 r.ż., w latach 2015-2019, str. 18.
<u>Tabela nr 14.</u>	Liczba niepełnosprawnych lubinian w wieku powyżej 16 r.ż., w latach 2015-2019, str. 18.
<u>Tabela nr 15.</u>	Liczba osób korzystających ze spotkań organizowanych przez MOPS w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w latach 2015-2019, str. 20.
<u>Tabela nr 16.</u>	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii w latach 2015-2019, str. 21.
<u>Tabela nr 17.</u>	Liczba osób bezdomnych, kierowanych do schronisk w latach 2018-2019, str. 23.
<u>Tabela nr 18.</u>	Liczba osób bezrobotnych, w tym z prawem do zasiłku oraz stopa bezrobocia, wg stanu na 31 grudnia 2019r., str. 24.
<u>Tabela nr 19.</u>	Bezrobotni z terenu Gminy Miejskiej Lubin według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy (stan na dzień 31 grudnia 2019r.), str. 24.
<u>Tabela nr 20.</u>	Powody przyznania pomocy mieszkańcom Lubina w latach 2015-2019, str. 26.
<u>Tabela nr 21.</u>	Wybrane kategorie osób, którym udzielono pomocy i wsparcia, wg wieku, aktywności zawodowej i płci (stan na 31 grudnia 2019r.), str. 27.
<u>Tabela nr 22.</u>	Dodatki mieszkaniowe w latach 2015-2019, str. 28.
<u>Tabela nr 23.</u>	Przyznanie świadczeń rodzinnych w latach 2015-2019, str. 28.
<u>Wykres nr 1.</u>	Liczba przestępstw popełnionych na terenie miasta Lubina w latach 2015-2019, str. 12.
<u>Wykres nr 2.</u>	Wybrane kategorie przestępstw popełnionych na terenie miasta Lubina w latach 2015-2019, str. 13.
<u>Wykres nr 3.</u>	Udział osób w Polsce w wieku 60 lat i więcej w liczbie ludności ogółem w latach 2015-2019, str. 17.
<u>Wykres nr 4.</u>	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2015-2019, str. 19.
<u>Wykres nr 5.</u>	Problem uzależnienia od alkoholu na terenie miasta Lubina w latach 2015-2019, str. 21.
<u>Wykres nr 6.</u>	Liczba osób bezdomnych w Polsce (w tys.), str. 22.
<u>Wykres nr 7.</u>	Liczba osób bezdomnych, objętych świadczeniami z pomocy społecznej w latach 2015-2019, str. 22.
<u>Wykres nr 8 i 9.</u>	Płeć i wiek ankietowanych, str. 32.
<u>Wykres nr 10.</u>	Wykształcenie ankietowanych, str. 33.
<u>Wykres nr 11.</u>	Problemy społeczne wg ankietowanych, str. 34.
<u>Wykres nr 12.</u>	Działania na rzecz osób uzależnionych, str. 35.
<u>Wykres nr 13.</u>	Działania na rzecz bezrobotnych, str. 38.
<u>Wykres nr 14.</u>	Działania ograniczające problemy społeczne, str. 40.